

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

**Osnutek proračunskega načrta
sektorja država
2023**

Oktober 2022

Kazalo

1	Uvod.....	3
2	Ekonomski izgledi in pričakovanja	4
3	Fiskalni scenarij za leto 2023 in ukrepi	11
4	Gibanja prihodkov in odhodkov sektorja država 2022-2023.....	26
5	Javni dolg in potencialne obveznosti	28

1 Uvod

Fiskalna politika bo v prihodnjem letu še vedno pod vplivom izjemnih okoliščin, ki v prvi vrsti ne izhajajo več iz epidemije COVID-19, temveč posledic vojne v Ukrajini. Vojna v Ukrajini in z njo povezane gospodarske sankcije so pospešile rast cen energentov in hrane ter močno znižale zaupanje ekonomskih subjektov. Prihodnja gospodarska gibanja so tako predmet visoke stopnje negotovosti, pri čemer prevladujejo negativna tveganja. Ta se navezujejo tako na potek vojne v Ukrajini, razmere na energetskih trgih, nadaljnji potek epidemije COVID-19, upočasnitev rasti na Kitajskem oziroma v trgovinskih partnericah, pa tudi na morebitno hitrejšo nadaljnje zaostrovanje monetarne politike.

Zaradi izjemnih makroekonomskih negotovosti in poslabšanja gospodarskih obetov za leto 2023 je Vlada Republike Slovenije (vlada) pripravila proračunske dokumente na način, da bo zaradi izjemnih okoliščin, kot jih opredeljuje Zakon o fiskalnem pravilu, v prihodnjem letu omogočeno fleksibilno ukrepanje države. Trenutna makroekonomska situacija namreč zahteva odločne ukrepe vlade za blaženje druginje s pomembnimi finančnimi posledicami. Negotovosti otežujejo postavljanje kot tudi uresničevanje fiskalnih ciljev, zato bo v primeru uresničitve tveganj potrebno dodatno prilagoditi fiskalno politiko. Predvidena fiskalna politika upošteva tudi dejstvo, da bo na ravni EU tudi v letu 2023 veljala splošna odstopna klavzula, kot je potrdila Evropska komisija v svojem Sporočilu glede pomladnega paketa evropskega semestra 2022 z dne 23. 5. 2022.

Kljub odsotnosti usmeritev za fiskalno politiko na ravni Evropske unije (EU) po letu 2023 vlada v letu 2024 načrtuje postopno zniževanje javnofinančnega primanjkljaja. Načrtovanje je tudi v skladu s predvidevanjem, da bo v letu 2024 splošna odstopna klavzula na ravni EU ravni deaktivirana, na nacionalni ravni pa ne bodo več izpolnjeni pogoji za uveljavljanje izjemnih okoliščin iz Zakona o fiskalnem pravilu. Vseeno se v letu 2024 ne predvideva takojšnje odprave strukturne neuravnoteženosti, saj bi to lahko ogrozilo gospodarsko aktivnost. Po prenehanju izjemnih okoliščin bo skladno s 14. členom Zakona o fiskalnem pravilu potrebno oblikovati tudi srednjeročno fiskalno strategijo za doseganje uravnoteženosti javnih financ, vključno s programom ukrepov za doseganje javnofinančnih ciljev – izhodno strategijo. Pri tem bo pomembno, da doseganje javnofinančnih ciljev ne bo znižalo gospodarske rasti, kot se je to zgodilo po mednarodni finančni krizi. Fiskalno prilagajanje je zato potrebno zasnovati premišljeno in postopno, da se hkrati omogoči zadosten obseg investicij za prihodnost (med drugim za doseganje ciljev na področju zelenega in digitalnega prehoda).

Skladno z navedenim vlada v letu 2023 načrtuje primanjkljaj sektorja država v višini 5 % BDP, ki se bo v letu 2024 znižal pod 3 % BDP, kar temelji na predpostavkah predloga državnega proračuna, zaključku večletnega finančnega okvira EU 2014-2020 in zaradi zniževanja izdatkov, povezanih s COVID-19 in druginjo. Cilji so predstavljeni v spremembi okvira za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024, ki je predložen Državnemu zboru RS v sprejem skupaj s proračunskimi dokumenti za prihodnji dve leti. Spremembe so potrebne, saj so bili javnofinančni cilji določeni v 2021 na drugačnih makroekonomskih izhodiščih. Od takrat se je spremenila tudi narava krize, ki je prešla s strani povpraševanja na ponudbeno stran, povečala se je inflacija, hkrati pa so se za nazaj revidirali temeljni agregati sektorja država. Javni dolg se bo po ocenah v deležu BDP znižal v naslednjih dveh letih 0,5 o.t. v vsakem letu.

Tabela 1: Ciljni saldi in najvišji obseg izdatkov posameznih blagajn javnega financiranja in javni dolg v % BDP

		2022	2023	2024
Sektor država	Ciljni saldo (v % BDP)	-3,9	-5	-2,2
	Najvišji obseg (v mio evrov)	27.380	30.055	29.570
Državni proračun	Ciljni saldo (v % BDP)	-3,6	-5,4	-2,6
	Najvišji obseg (v mio evrov)	14.580	16.700	15.510
Lokalne enote	Ciljni saldo (v % BDP)	0,0	0,0	0,0
	Najvišji obseg (v mio evrov)	2.795	2.955	2.990
Pokojninska blagajna	Ciljni saldo (v % BDP)	0,0	0,0	0,0
	Najvišji obseg (v mio evrov)	6.740	7.065	7.580
Zdravstvena blagajna	Ciljni saldo (v % BDP)	0,0	0,0	0,0
	Najvišji obseg (v mio evrov)	4.100	4.340	4.590
Javni dolg	v % BDP	71,5	71,0	70,0

Vir: Ministrstvo za finance.

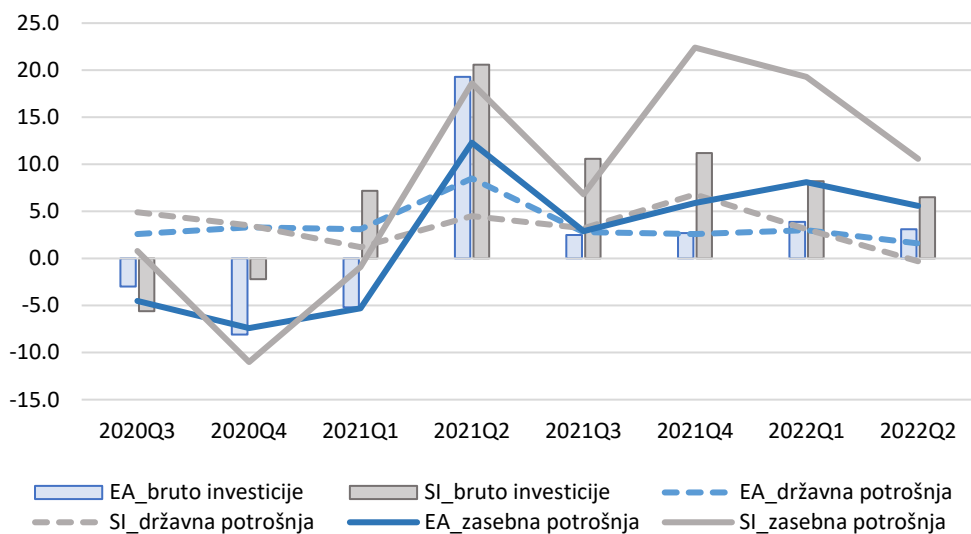
2 Ekonomski izgledi in pričakovanja

V letu 2021 se je gospodarska aktivnost v Sloveniji povečala za 8,2 %. V prvem polletju 2022 se je rast nadaljevala in znašala 8,9 %. V drugem polletju 2022 se pričakuje, da se bo gospodarska aktivnost precej umirila. Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) v svoji Jesenski napovedi za leto 2022 predvideva 5,0 % rast BDP, kar je za 0,8 o. t. višje kot v Pomladanski napovedi, predvsem zaradi višje rasti zasebne potrošnje in visokega prispevka spremembe zalog v prvem polletju.

V evroobmočju je bila v prvi polovici leta 2022 rast gospodarske aktivnosti 4,8 %, zlasti zaradi hitrega okrevanja potrošnje in storitev. Glede na razpoložljive podatke in kazalnike razpoloženja se je gospodarska aktivnost v območju evra v tretjem četrtletju 2022 pričela zmanjševati. Zaradi hitrega poslabševanja razmer v mednarodnem okolju se tudi za Slovenijo pričakuje, da se bo gospodarska rast v letu 2023 umirila na 1,4 % in leta 2024 ob odsotnosti šokov povečala na 2,6 %.

Vojna v Ukrajini in posledično hitro višanje cen energentov ter hrane so povzročili poslabšanje kazalnikov zaupanja in povečali pritiske v svetovnih dobavnih verigah, kar je močno zmanjšalo svetovno gospodarsko aktivnost. Zaradi velike odvisnosti od ruskih fosilnih goriv so evropske države še posebej izpostavljene spremembam na trgih energentov. Kljub temu obstajajo dejavniki, ki bodo prispevali k omilitvi teh negativnih vplivov, zlasti odpornost trga dela, predvideno umirjanje inflacije, podpora iz Mehanizma za okrevanje in odpornost ter še vedno visoki prihranki gospodinjstev.

Slika 1: Rast bruto investicij, državne in zasebne potrošnje, evroobmočje in Slovenija glede na enako obdobje predhodnega leta, 2020Q3- 2022Q2

Vir: Eurostat.

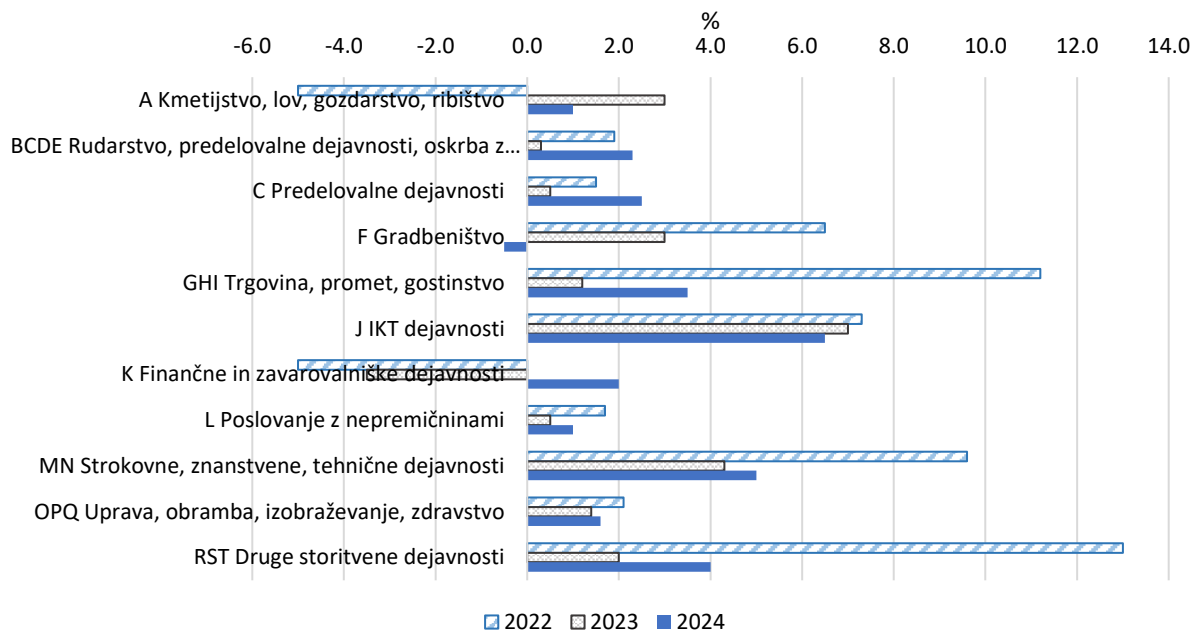
Na visoke stopnje rasti zasebne potrošnje v prvem polletju 2022 so vplivali sproščanje zajezitvenih ukrepov, visoka raven zaposlenosti, unovčevanje bonov in nizka osnova iz prvega polletja leta 2021. Zasebna potrošnja v drugem četrtletju 2022 se je pod vplivom visokih cen ter negotovosti glede energetske in prehranske draginje že zmanjšala, kar se pričakuje tudi za drugo polovico leta. Bruto razpoložljivi dohodek se bo v letu 2022 realno zmanjšal predvsem zaradi vpliva rasti cen. Predvidena realna rast zasebne potrošnje se bo letos skoraj prepolovila na 5,4 %, v letu 2023 se bo umirila na 0,3 %, v letu 2024 pa se bo ponovno okrepila. Nagnjenost k varčevanju bo v celotnem obdobju napovedi ostala nižja kot pred epidemijo.

Zaradi razmer v mednarodnem okolju, ki niso naklonjene višjim investicijam, se v drugem polletju leta 2022 ne pričakuje njihovega bistvenega povečanja. V letu 2022 se sicer pričakuje 6,5-odstotno rast bruto investicij v osnovna sredstva, ki naj bi se bo po napovedih v prihodnjih dveh letih postopoma umirila. Na raven investicijske aktivnosti letos in prihodnje leto vplivajo tudi državne investicije (zaključevanje večletnega finančnega okvira EU 2014–2020, sredstva EU za okrevanje po epidemiji COVID-19). Na raven investicij iz zasebnega sektorja pa negativno vplivajo predvsem visoke cene investicijskih dobrin in gradbenega materiala ter dvigovanje obrestnih mer.

Predvsem zaradi nižjih izdatkov za blaženje posledic epidemije bo rast državne potrošnje v letu 2022 nižja kot v predhodnih dveh letih in bo po napovedih znašala 1,4 %. Rast državne potrošnje se bo v letih 2023 in 2024 ponovno nekoliko povečala, in sicer na 1,7 % oziroma 1,9 %, kar je povezano predvsem z interventnimi ukrepi v zdravstvu za stabilizacijo razmer in skrajšanje čakalnih dob.

Manjša zasebna potrošnja bo vplivala na nižjo rast oz. zmanjševanje dodane vrednosti v nekaterih storitvah, predvsem v trgovini na drobno, trgovini z motornimi vozili, gostinskih, namestitvenih, kulturnih, razvedrilnih, osebnih in športnih storitvah. Povečanje števila tujih turistov v Sloveniji v letu 2022 pa pozitivno vpliva na rast s turizmom povezanih storitev. Število prenočitev tujih turistov je bilo tako julija 2022, prvič od epidemije, podobno kot julija 2019. Visoke cene bodo v letu 2023 še vedno omejevale kupno moč in ohranjale previdnost pri potrošnji za ne nujne dobrine in storitve. Vplivale bodo tudi na nižjo rast dodane vrednosti v trgovini, gostinstvu ter kulturnih, razvedrilnih, osebnih in športnih storitvah.

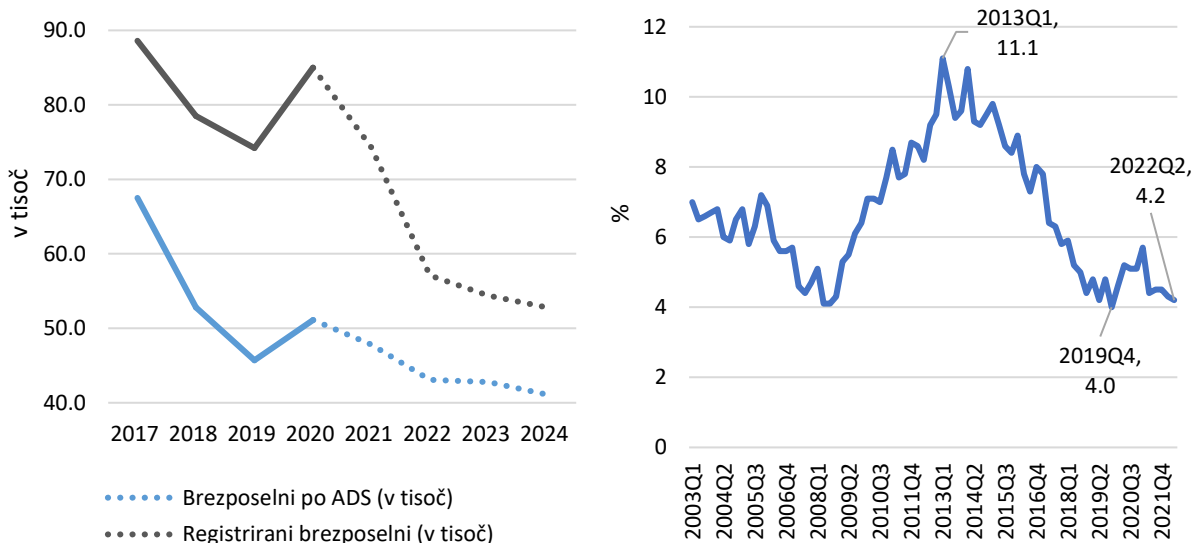
Slika 2: Napoved rasti dodane vrednosti po dejavnostih (realne stopnje rasti v %)

Vir: Jesenska napoved gospodarskih gibanj UMAR, 2022.

Zaposlenost se je v letu 2021 še povečala, registrska brezposelnost pa se je zmanjšala na 7,6 % (4,7 % po anketi o delovni sili). Podoben trend se je nadaljeval tudi v prvem polletju leta 2022, ko je bila zaposlenost najvišja v gostinstvu, gradbeništvu in predelovalnih dejavnostih. Prav v teh dejavnostih pa se še vedno soočajo s pomanjkanjem delovne sile. Zaradi večjega povpraševanja po delovni sili se je v letu 2022 še naprej zmanjševalo število registriranih brezposelnih, ki je konec avgusta padlo na 53.935. To je 22,2 % manj kot avgusta 2021 in 24,6 % manj kot pred epidemijo (avgusta 2019). S pričakovanih umirjanjem gospodarske aktivnosti in ob pomanjkanju ustrezne delovne sile se v prihodnjih dveh letih pričakuje precej manjše zaposlovanje. Stopnja anketne brezposelnosti se je v drugem četrtletju 2022 obdržala na nizki ravni, z 4,2 % je bila višja od historično najnižje vrednosti iz drugega kvartala 2019 za le 0,2 o.t (Slika 4).

Slika 3 in 4: Dinamika števila brezposelnih oseb v tisoč (levo) in stopnja anketne brezposelnosti v % aktivnih (desno)

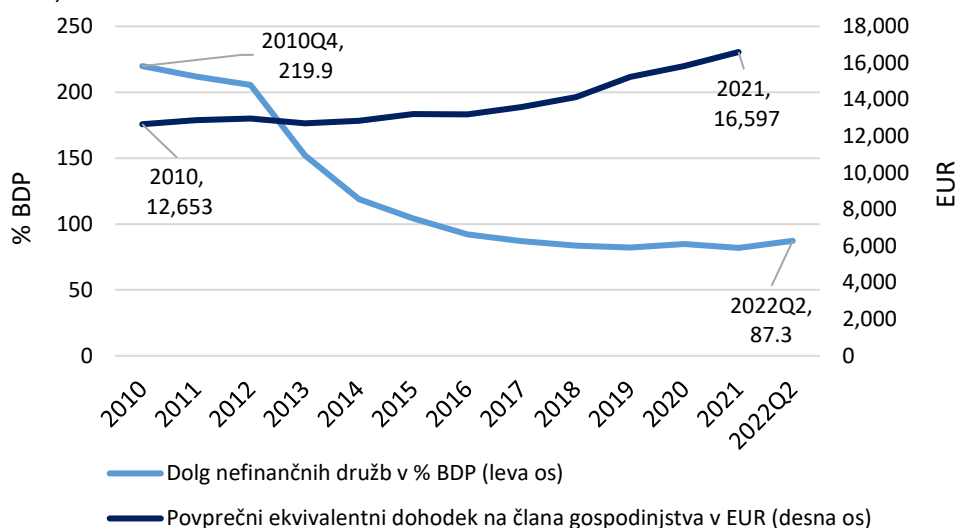

Vir: Jesenska napoved gospodarskih gibanj UMAR, 2022; Eurostat.

Rast povprečne bruto plače je bila v prvi polovici 2022 negativna zaradi prenehanja rasti plač v javnem sektorju (konec izplačevanja dodatkov zaradi epidemije). Povprečna bruto plača se je v prvi polovici 2022 v zasebnem sektorju nominalno zvišala (4,9 %), kar pa ob inflaciji pomeni realen padec v višini -1,5 %. Zaradi pomanjkanja delovne sile, povečanja minimalne plače in teženj za ohranjanje rasti dohodka zaradi visoke inflacije se bo povprečna bruto plača v letu 2022 v zasebnem sektorju nominalno povečala (za 5,5 %), realno pa padla (za 3,1 %). V javnem sektorju bo upadla nominalno in realno (za 2,7 % oz. 10,6 %). Nominalna rast povprečne bruto plače v letu 2022 bo tako 2,2 %, realne plače pa se bodo znižale za 6,2 %. Rast plač se bo prihodnje leto povečala (nominalno za 6,0 %, realno pa bo ostala nespremenjena).

Finančni položaj gospodinjstev in finančnih družb ostaja dober. Raven zadolženosti gospodinjstev je v prvi polovici 2022 ostala nizka (Banka Slovenije)¹, razpoložljiv dohodek gospodinjstev pa se je v 2021 še dodatno povečal (Slika 5). Dolg nefinančnih družb se je v drugem kvartalu 2022 obdržal na 87,3 % BDP, kljub povečanju dolžniškega financiranja ob ponovnem zagonu gospodarske aktivnosti (Slika 5).

Slika 5: Dolg nefinančnih družb (v % BDP) in razpoložljivi dohodek na člana gospodinjstva (v EUR)

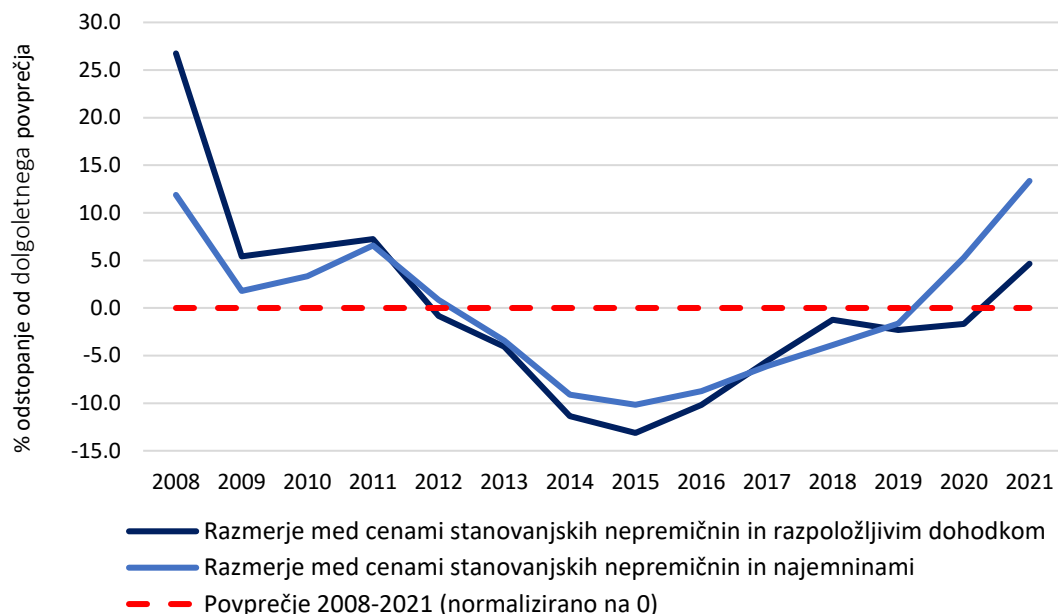
Vir: Euro Area Statistics; SURS.

*Opomba: Letni podatek za povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva, kvartalni podatek za dolg nefinančnih družb (Q4 razen v 2022 Q2).

Kazalniki relativne precenjenosti stanovanjskih nepremičnin so že v letu 2021 nakazovali, da so cene nepremičnin postale precenjene (Slika 6). Razmerje med razpoložljivim dohodkom in cenami stanovanjskih nepremičnin je namreč lani preseglo svoje dolgoročno povprečje (2008-2021) za 4,6 %, razmerje med cenami nepremičnin in najemnin pa za 13,3 % (slednje je sicer bilo višje od dolgoročnega povprečja že v 2020 za 5,3 %). Banka Slovenije v oktobrskem Poročilu o finančni stabilnosti opozarja, da je odmik v prvem četrletju 2022 dodatno porasel in v drugem četrletju ostal na visokih ravneh, z nadaljnjo rastjo cen nepremičnin pa bi se lahko še povečal.

¹ Banka Slovenije (2022). Poročilo o finančni stabilnosti oktober 2022. Dostopno na: <https://www.bsi.si/publikacije/porocilo-o-financi-stabilnosti>.

Slika 6: Razmerje med cenami stanovanjskih nepremičnin in razpoložljivim dohodkom ter razmerje med cenami stanovanjskih nepremičnin in najemninami, % odklon od povprečja 2008-2021

Vir: SURS; Ministrstvo za finance, lastni preračuni.

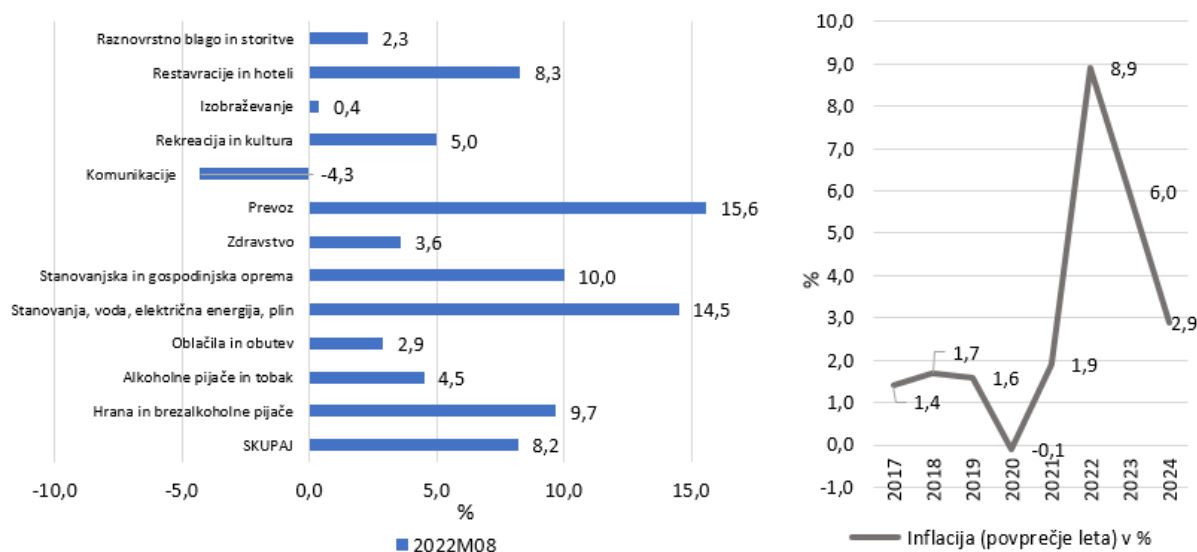
*Opomba: Pozitiven odklon kazalnika od dolgoročnega povprečja (0) prikazuje precenjenost, negativen pa podcenjenost cen stanovanjskih nepremičnin.

Rast cen življenjskih potrebščin se je v letu 2022 povečevala in naj bi se do konca leta ohranila na visoki ravni. Ob predpostavki umirjanja cenovnih pritiskov bi se šele konec leta 2024 približala ravni 2 %. Rast cen je v povprečju prvih osmih mesecev 2022 glede na enako obdobje lani znašala 8,2 %. K rasti cen so največ prispevale višje cene energentov - predvsem zaradi zaostrenih geopolitičnih razmer, pa tudi zaradi večjega povpraševanja ob ugodnih gospodarskih gibanjih. Vse to je vplivalo tudi na rast cen hrane, ki se je sicer začela zviševati že konec 2021.

Na rast cen neenergetskega industrijskega blaga in storitev so vplivale predvsem težave v dobavnih verigah, povečanje povpraševanja po storitvah ter pomanjkanje delovne sile in s tem povezani pritiski na rast plač. Cene so se v povprečju prvih osmih mesecev 2022 glede na enako obdobje lani povečale za 6,5 % oziroma 4,5 %. V povprečju bo tako v letu 2022 rast cen življenjskih potrebščin znašala 8,9 %, leta 2023 se bo znižala na 6 %, leta 2024 pa na 2,9 %.

Leta 2023 bo rast cen hrane in storitev ostala razmeroma visoka, rast cen energentov pa bo predvidoma nižja kot v 2022. Kot predvideva UMAR, bo rast cen ostala povišana do konca obdobja napovedi tudi zaradi vsaj delnega prelivanja višjih cen v rast plač in možnosti za pojav inflacijske spirale. Pomemben prispevek k znižanju inflacije naj bi imeli tudi dvigi obrestnih mer s strani ECB.

Slika 7: Inflacija po skupinah (povprečje mesecev leta / povprečje istih mesecev prejšnjega leta) in napoved inflacije, v %

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (SURŠ), Jesenska napoved gospodarskih gibanj UMAR, 2022.

Položaj v ciklu

Ocena proizvodne vrzeli se uporablja za določitev faze poslovnega cikla, v katerem se določeno gospodarstvo nahaja, in je v normalnih razmerah osnova za vodenje fiskalne politike. Opredelitev gibanja gospodarskega cikla v dejanskem času je zahtevno zaradi negotovosti ocen proizvodne vrzeli, še posebej okoli tistih na koncu vzorca (Orphanides in Van Norden, 2002)². K negotovosti ocen poleg uporabljene metode izračunavanja proizvodne vrzeli vplivajo tudi metoda izračuna potencialnega proizvoda, revizije makroekonomskih podatkov, dolžina vključenih serij in spremembe v makroekonomskih napovedih. Pogoste in občutne revizije makroekonomskih podatkov in spremembe v napovedih gospodarskih gibanj, ki so prisotne ob pojavu eksogenega šoka (kot je kriza COVID-19 in invazija Rusije na Ukrajino), so tako eden izmed ključnih dejavnikov morebitnih razlik med ciljnim in doseženimi vrednostmi fiskalnih agregatov in s tem ocen usklajenosti s fiskalnimi pravili.

Pistranskost ocen proizvodne vrzeli v kriznih letih je razvidna tudi iz močne variabilnosti njenih ocen, pripravljenih na podlagi različnih napovedi gospodarskih gibanj. Absolutno vrednost povprečne ocene proizvodne vrzeli Ministrstva za finance, pripravljene na podlagi zadnjih šestih UMAR napovedi (na Sliki 8 jo prikazuje pikčasta črta), je namreč za leti 2020 in 2021 presegal njen standardni odklon (na Sliki 8 križca v rdečem).

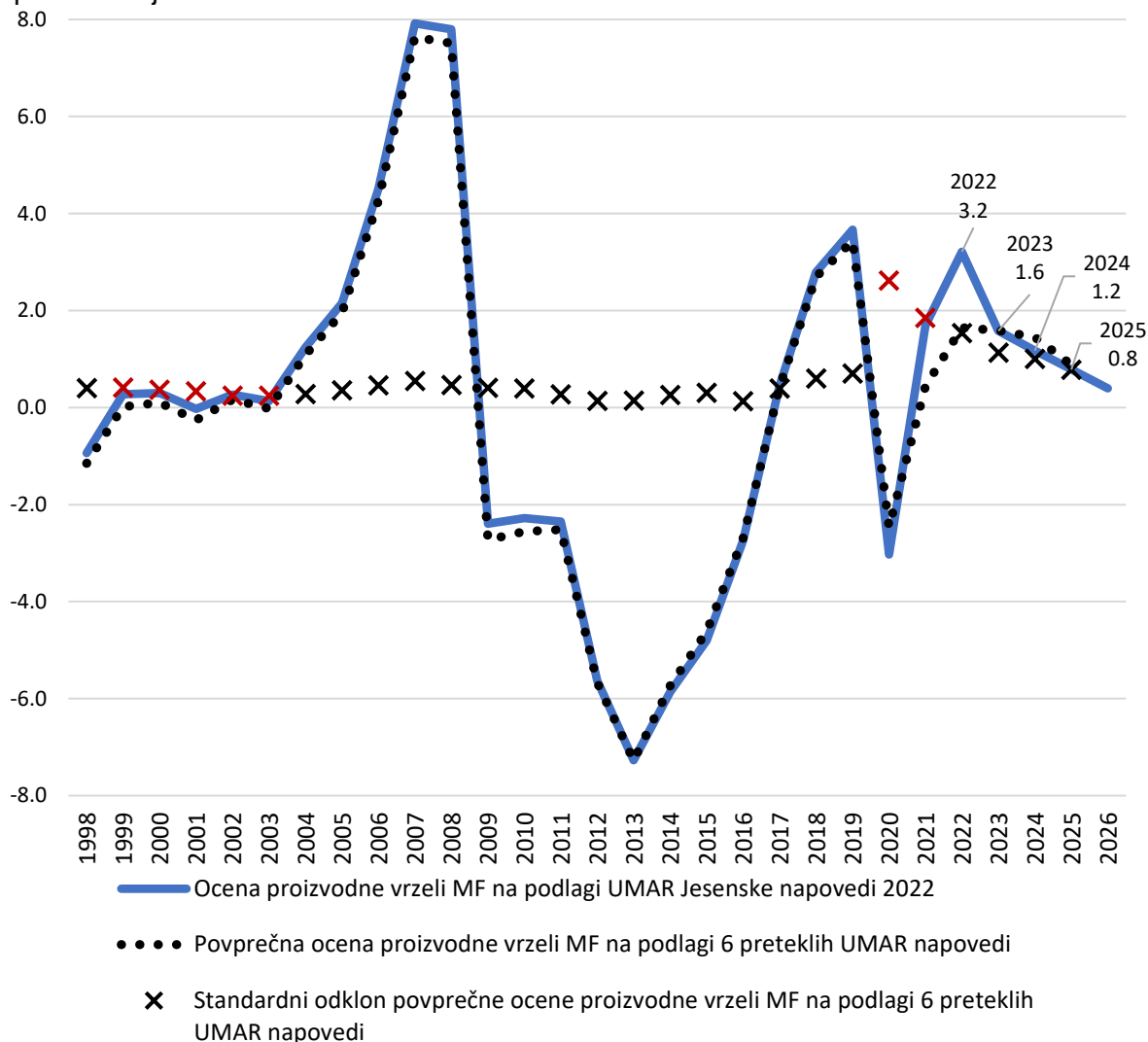
Zaradi negotovosti okoli vpliva vojne v Ukrajini na realno in potencialno gospodarsko aktivnost ostajajo ocene proizvodne vrzeli tudi za prihodnja leta izredno negotove.

Po ocenah Ministrstva za finance iz pomladi 2022 naj bi v letu 2022 realni BDP presegal potencialnega za 2,6 %, pozitivna proizvodna vrzel naj bi se odpirala še do 2023 in se za tem v napovednem obdobju postopoma zapirala. Zadnje ocene Ministrstva za finance, ki temeljijo na UMAR Jesenski napovedi gospodarskih gibanj 2022 predvidevajo višjo pozitivno vrzel v 2022 (3,2 %), ki pa naj bi se že v letu 2023 prepolovila in v naslednjih treh letih zapirala za okoli 0,4 odstotne točke na leto (modra črta na Sliki 8). To je predvsem posledica višje ocene realne gospodarske rasti letos (UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022

² Orphanides, A. & Van Norden, S. (2002). The Unreliability of Output-Gap Estimates in Real Time. *The Review of Economics and Statistics*, 84(4), 569-583

predvideva za 0,8 o.t. višjo rast kot Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2022) ter nižje realne rasti v 2023 (za 1,6 o.t.) in 2024 (za 0,2 o.t.).

Slika 8: Proizvodna vrzel, izračun MF na podlagi UMAR Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2022, povprečna vrednost preteklih ocen proizvodne vrzeli MF na podlagi UMAR napovedi in njen standardni odklon

Vir: UMAR; AMECO; Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

*Opomba: v rdečem standardni odklon povprečne ocene proizvodne vrzeli MF na podlagi 6 preteklih UMAR napovedi za določeno leto presega povprečno vrednost (v absolutni vrednosti).

Prav tako je znatna variabilnost ocen proizvodne vrzeli med različnimi makroekonomskimi institucijami, kar je posledica različnih vhodnih podatkov kot tudi različnih metodologij izračuna proizvodne vrzeli. UMAR, ki sicer tako kot Ministrstvo za finance ocenjuje proizvodno vrzel na podlagi skupne metodologije EU (EUCAM) (Blondeau, Planas in Rossi, 2021)³, v Jesenski napovedi 2022 predvideva podobno gibanje gospodarskega cikla kot Ministrstvo za finance, vendar zaradi nižje ocene rasti potencialnega proizvoda napoveduje nekoliko višjo vrednost pozitivne vrzeli v 2022 in njeno počasnejše zapiranje do 2027.

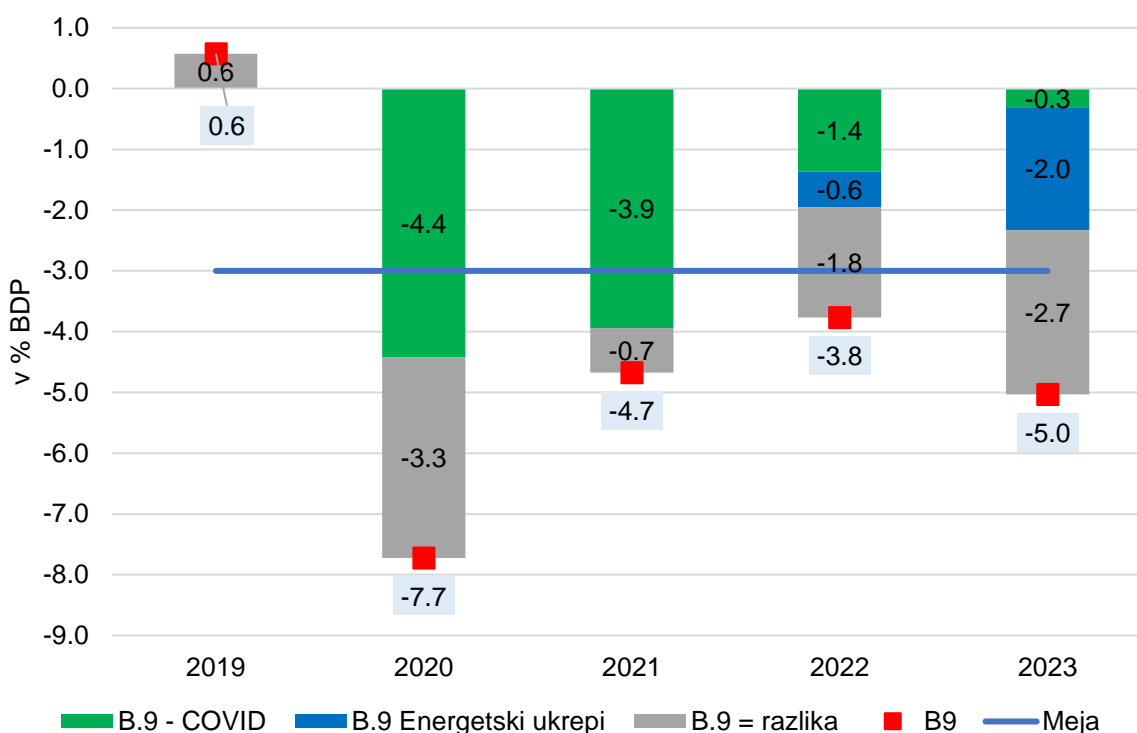
³ Blondeau, F., Planas, C., & Rossi A. (2021). Output Gap Estimation Using the European Union's Commonly Agreed Methodology Vade Mecum & Manual for the EUCAM Software. European Economy - Discussion Papers 2015 - 148, Directorate General Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), European Commission. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/dp148_en.pdf.

Močna občutljivost ocene proizvodne vrzeli na uporabljeno metodologijo izračuna je še posebej relevantna za Slovenijo, saj je primernost metodologije EUCAM za modeliranje slovenskega gospodarskega cikla vprašljiva. »Plausability tool« namreč nakazuje, da EUCAM podcenjuje velikost proizvodne vrzeli v času gospodarskega zatona (Hristov, Raciborski in Vandermeulen, 2017)⁴. Nepristranskost ocen proizvodne vrzeli v realnem času, zlasti med gospodarsko kontrakcijo, je izredno pomembna, saj predpostavljane krajšega (daljšega) cikla od dejanskega lahko vodi v ciklično restriktivno (ekspanzivno) vodenje fiskalne politike, ki lahko ogrozi gospodarsko okrevanje oziroma celo vodi v permanentno znižanje dolgoročne gospodarske rasti.

3 Fiskalni scenarij za leto 2023 in ukrepi

V letu 2023 bo fiskalna politika osredotočena na ukrepe za lajšanje posledic zaradi energetske krize in druginje. Hkrati bo še naprej ohranjala visoko raven investicij in zagotavljala nadaljnjo vzdržno rast. Medtem se bo obseg ukrepov za odpravljanje posledic COVID-19 postopno zniževal. Zaradi tega bo primanjkljaj v letu 2023 po ocenah Ministrstva za finance znašal -5 % BDP. V primeru, da protikriznih ukrepov ne zajamemo, bi primanjkljaj v letu 2023 padel pod 3 % BDP.

Slika 4: Nominalni saldo sektorja država (B.9) z in brez začasnih ukrepov

Vir: Ministrstvo za finance.

V letu 2022 ocenjujemo, da bo obseg ukrepov za naslavljanje druginje znašal okoli 1 % BDP (skupaj prihodki in izdatki). V letu 2023 bomo po trenutnih načrtih za ukrepe namenili okoli 2 % BDP. Znatna sredstva so načrtovana tudi za poročstva za podporo državnim podjetjem, ki

⁴ Hristov, A., Raciborski, R. & Vandermeulen, v. (2017). Assessment of the Plausibility of the Output Gap Estimates. European Economy. Economic Briefs 023, Directorate General Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), European Commission. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eb023_en.pdf.

poslujejo na mednarodnih energetskih trgih, in dokapitalizacije. V Zakonu o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leti 2022 in 2023 so omogočena poroštva v višini 1,6 milijard evrov za 2022 in 630 mio evrov za leto 2023. V novem predlogu Zakona o izvrševanju proračuna za leti 2023 in 2024 se je za leto 2023 znesek najvišje dovoljenih poroštev povečal na 2,8 milijard evrov. V letih 2022 in 2023 skupaj je načrtovanih nekaj več kot 1,4 milijard evrov za dokapitalizacije. Povečanje sredstev slednjega je potrebno zaradi hitrega odziva države na razmere na volatilnih trgih energije in s tem povezanimi tveganji s preskrbo energije prebivalcem in podjetjem.

Ukrepe lahko razvrstimo med tiste, ki imajo učinek na dohodek in življenjski standard ciljnih skupin, in ukrepe, ki imajo učinek na cene.

Na dohodek vplivajo spodbude, ciljane na najbolj ranljive skupine prebivalstva, kot so prejemniki denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka ter invalidi. Upravičenci bodo prejeli energetski dodatek v obdobju od novembra 2022 do marca 2023. Od novembra 2022 do januarja 2023 bodo povečani tudi otroški dodatki za omilitev posledic druginje.

Podjetja lahko pridobijo spodbude za pokrivanje posledic zaradi visokih cen električne energije in zemeljskega plina od septembra 2022 do konca leta. Ukrepi za podjetja so načrtovani tudi za leto 2023. Prav tako so za zniževanje stroškov proizvodnje podporo pridobili tudi kmetje.

Na področju izobraževanja bodo iz državnega proračuna sredstva namenjena za pokrivanje razlik v ceni malice in oskrbnine za dijaške domove. Z interventnim zakonom se je določila tudi najvišja cena bivanja študentov z dodeljeno subvencijo v javnih študentskih domovih. V povezavi z druginjo se je tudi na novo določila neobdavčena višina povračila stroškov prevoza in prehrane.

Med ukrepe, ki vplivajo na cene, so v veljavi ukrepi na davčnem področju, ki zajemajo znižanje davka na dodano vrednost (DDV) z 22 % na 9,5 % za elektriko, plin, ogrevanje in drva ter znižanje trošarin za energijo za 50 % glede na trošarinski zakon oziroma znižane na minimum EU. Sprva so bili izvedeni tudi začasni ukrepi, s katerim je vlada znižala dajatve pri gorivih zCO₂, učinkovito rabo energije in obnovljive vire za zniževanje cen, ki pa so ponovno v veljavi.

Na področju regulacije cen je vlada za obdobje enega leta omejila cene goriva s pomočjo modelskega izračunavanja s 14-dnevnim povprečjem cen na mednarodnih trgih ter določila najvišje trgovske marže za določena goriva. Postavljena je zgornja meja cen električne energije za zasebne uporabnike in mala podjetja ter zgornja meja cene zemeljskega plina za gospodinjstva.

V Zakonu o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo so zajeti številni ukrepi za učinkovitejšo in manjšo porabo energije. Med njimi sta omejevanje ogrevanja v javnih stavbah in omejevanje uporabe »javne razsvetljave«.

Pri tem je potrebno izpostaviti, da se tudi z drugimi ukrepi posredno vpliva na odpravo posledic druginje, kot je usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom z inflacijo. Pomembne so tudi investicije, ki bodo omogoča alternativne vire energije in zniževanje odvisnosti od ruskega trga.

V povezavi s krizo se sredstva namenjajo tudi pomoči Ukrajini in ukrajinskim ljudem, ki so v Sloveniji. Pri tem gre za materialno pomoč v obliki zaščitne in vojaške opreme, humanitarno pomočjo in ustanovitev centra za nastanitev in oskrbo oseb iz Ukrajine. Za osebe iz Ukrajine je zagotovljena tudi socialna zaščita in vključevanje otrok v izobraževanje. Sredstva, ki so zagotovljena tudi v naslednjih letih, obravnavamo kot enkratne izdatke.

Med enkratne izdatke uvrščamo tudi ukrepe za stabilizacijo in odpornost zdravstvenega sistema po COVID-19. Z interventnim zakonom bodo omogočeni dodatni programi in skrajševanje čakalnih vrst. Med enkratnimi izdatki v letu 2022 je tudi precejšen obseg sredstev povezan s požarom na Krasu. Poleg tega med enkratne izdatke uvrščamo tudi druge odškodnine, plačane iz državnega proračuna, in denacionalizacije.

Srednjeročno fiskalno politiko bo vlada naslovlila v izhodni strategiji z načrtom ukrepov za doseganje vzdržne rasti, ustrezno ravno investicij in zagotavljanjem postopnega zniževanja primanjkljaja. Strategija bo pripravljena po prenehanju izjemnih okoliščin v skladu s 14. členom Zakona o fiskalnem pravilu in usmeritvami o prihodnji fiskalni politiki na ravni EU. Makroekonomsko okolje se je spremenilo in z vsako novo napovedjo se obeti za naslednje leto slabšajo. Zato moramo biti odzivni in po potrebi hitro ukrepati.

Mednarodne institucije, kot sta OECD in IMF, izpostavljajo, da je potrebno nasloviti energetske krizo in druginjo s kratkoročnimi ciljnim ukrepi. Še posebej je potrebno biti pazljiv, da spodbude trajno ne dvigujejo izdatkov v časih inflacije. Prav tako je potrebno poleg kratkoročnih ukrepov za zagotovitev energetske varnosti in diverzifikacije ponudbe ter zmanjšanje porabe zagotavljati investicije v čiste tehnologije in energetske učinkovitost. Za odpravljanje posledic visokih cen so pomembni tudi ukrepi za odpornost sistemov socialne zaščite, ki morajo biti enkratni in usmerjeni. Kredibilni fiskalni okvirji bodo pozitivno prispevali k postavljanju srednjeročnih fiskalnih politik. Potrebno bo tudi prevetriti strukturo javnih financ za zagotavljanje zadostne ravni investicij.

V letu 2023 bo naravni EU še vedno veljala splošna odstopna klavzula, kot je to potrdila Evropska komisija v svojem Sporočilu glede pomladnega paketa evropskega semestra 2022⁵ z dne 23. 5. 2022. Na nacionalni ravni je vlada 15. 9. 2022 zaprosila Fiskalni svet, da pripravi oceno o obstoju izjemnih okoliščin v letu 2023, ki je oceno⁶ podal 26. 9. 2022. Vlada je na tej podlagi⁷ ugotovila obstoj izjemnih okoliščin v letu 2023 in v skladu s tem pripravila predlog Odloka o spremembah Odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024 v delu, ki se nanaša na leti 2023 in 2024. V luči negotovosti, ki v prvi vrsti izhajajo iz vojne v Ukrajini, inflacijskih pritiskov in motenj v globalnih dobavnih verigah, splošna odstopna klavzula in veljavnost izjemnih okoliščin omogočata ustrezno fleksibilnost pri vodenju fiskalne politike pri naslavljanju posledic vojne v Ukrajini, energetske krize in inflacije. Podrobnejše usmeritve za vodenje po letu 2023 še niso na voljo, saj razprava o spremembah fiskalnih pravil na EU ravni še poteka. O usmeritvah za vodenje fiskalne politike v luči negotovosti in usklajevanja ukrepanja proti druginji redno razpravljala tudi Evroskupina. V izjavi⁸ z začetka oktobra 2022 izpostavlja odgovornost držav, da ublažijo učinke energetske krize in naraščajoče druginje, zato so bili v zadnjih mesecih sprejeti številni splošni in ciljni ukrepi za zaščito prebivalstva in podjetij s pomembnim učinkom na javne finance, hkrati pa so se ministri zavezali tudi k prihodnjemu ukrepanju, usmerjenemu na najšibkejše. Izjava Evroskupine poudarja tudi pomen investicij, namenjenih energetskega prehodu.

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/2022-european-semester-spring-package-communication_en

⁶ https://www.fs-rs.si/wp-content/uploads/2022/09/Izjemne_okoliscine_september2022.pdf

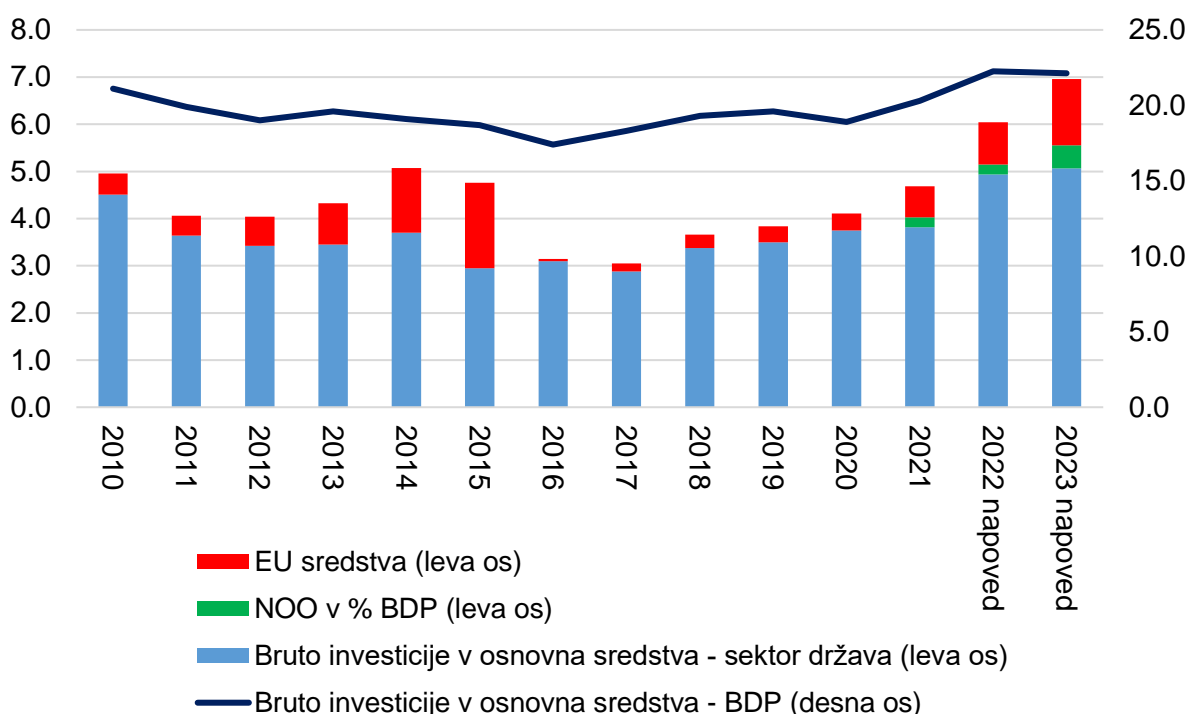
⁷ Na nacionalni ravni je odstopanje od fiskalnih pravil omogočeno na podlagi 12. člena Zakona o fiskalnem pravilu. Skladno s tem je Fiskalni svet kmalu po začetku epidemije v marcu 2020 prepoznal obstoj izjemnih okoliščin, ki so se nadaljevale tudi v letih 2021 in 2022. Za leto 2023 se Fiskalni svet ni neposredno opredelil do izjemnih okoliščin, je pa prepoznal, da ostajajo zelo negotove razmere, ki zahtevajo ukrepanje države, ki pa ne temeljijo na resnem gospodarskem upadu (12. člen Zakona o fiskalnem pravilu).

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/10/03/eurogroup-statement-on-the-fiscal-policy-response-to-high-energy-prices-and-inflationary-pressures/>

Fiskalna politika sledi priporočilom, saj bo delež investicij sektorja država v letu 2023 visok (okoli 7 % BDP – Slika 10). Pomembne investicije bodo v železniško infrastrukturo in odpornost sistema socialne zaščite ter varnost. Pomemben prispevek k rasti investicij bodo imele tudi druge enote sektorja država. Investicije javnih zavodov bodo višje za 4,9 %, investicije javnih skladov za 57,2 % (predvsem na račun investicij v stanovanja), pomemben delež pa bodo prispevale tudi investicije gospodarskih družb v sektorju država, predvsem s področja železniške infrastrukture. Te se bodo v letu 2023, ob že tako visokih ravneh v letu 2022, povečale za 13,5 %.

Vlada z lastnimi sredstvi in podporo različnih mehanizmov EU izvaja zelene investicije in investicije na področju digitalizacije. Pomemben del predstavljajo tudi investicije v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO). V letu 2023 je velik obseg investicij tudi iz ReactEU. V naslednjih letih bo potrebno investicije ohraniti na visoki ravni za zagotavljanje rasti, produktivnosti, in zelenega ter digitalnega prehoda.

Slika 10: Sredstva za investicije v % BDP

Vir: SURS; Ministrstvo za finance.

Zelene investicije

V letu 2023 bo največ investicij na področju železniške infrastrukture, tako povezovalne kot za zagotovitev ustreznih vozlišč. Ključni projekt ostaja dokončanje železniške povezave Divača-Koper (271,4 milijonov evrov).

Nadaljujejo se investicije v oskrbo s pitno vodo (9,5 milijonov evrov) in upravljane odpadnih voda (9,5 milijonov evrov). 46,9 milijonov evrov bo namenjeno za dograditev in nadvišanje nasipa levega in desnega brega Mure in ureditev Savinje in Rečice na območju Laškega. Malim in srednje velikim podjetjem (MSP) bo za strateško trajnostno krožno transformacijo poslovanja v letih 2022–2025 namenjenih 20 milijonov evrov. Vzpostavljen bo tudi infrastrukturni center za semenarstvo, drevesničarstvo in varstvo gozdov. Na področja raziskav in razvoja in investicij v okviru javnih razpisov v višini 163 milijonov evrov bo

zagotovljeno, da bodo imeli novo razviti izdelki, storitve in procesi pozitiven vpliv na področju krožnega gospodarstva in preprečevanja podnebnih sprememb.

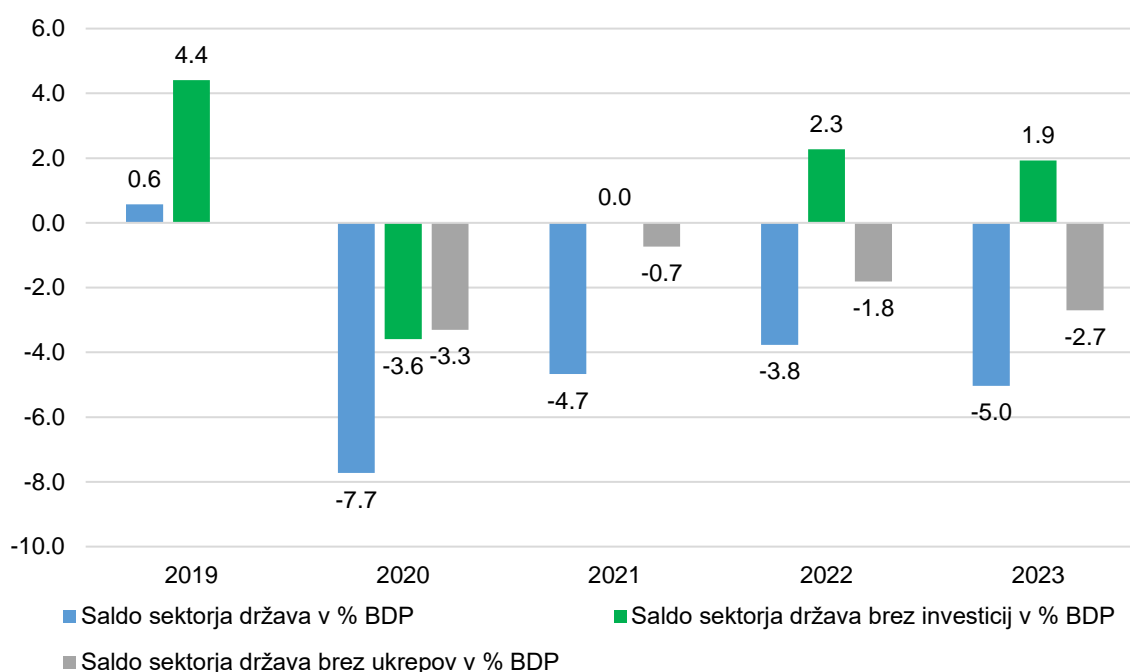
Digitalna preobrazba

Do konca leta 2023 se bodo zaključili projekti za izgradnjo gigabitne infrastrukture (27,8 milijonov evrov kohezijskih sredstev), s katerimi se bo 15.000 gospodinjstvom omogočil ustrezen širokopasovni dostop do interneta. Vzgojno-izobraževalnih zavodov (VIZ) bo zagotovljen ustrezen dostop do računalniških omrežij v višini 15,2 milijonov evrov. 28,7 milijonov evrov bo namenjenih za projekte eGozdarstvo in digitalizacija podatkovnih zbirk v živinoreji. V okviru projekta Zeleni slovenski lokacijski okvir bo vzpostavljena povezava okoljsko in prostorsko podatkovno infrastrukturo z vsemi podsistemi v višini 8,2 milijonov evrov.

V teku so projekti digitalne transformacije MSP (P4D React EU), s katerimi bo v letu 2022 podprtih 311 projektov digitalne transformacije v skupini MSP v višini 30 milijonov evrov EU sredstev, ter 43,8 milijonov evrov iz NOO.

Ob visokem obsegu sredstev za investicije je potrebno zagotoviti primerno spremljanje in učinkovitost. V primeru, da investicije izločimo iz izdatkov, bi v letu 2023 dosegli presežek sektorja države (Slika 11).

Slika 11: Nominalni saldo sektorja država z in brez bruto investicij v osnovna sredstva ter ukrepov

Vir: SURS; Ministrstvo za finance.

IMF (2020⁹) za Slovenijo ocenjuje, da imajo javne naložbe bolj stimulativen vpliv na makroekonomsko okolje kot v povprečju EU. V skladu z IMF (2020) ugotovitvami povečanju evropskih strukturnih in investicijskih skladov za 1 % BDP v Sloveniji (in državah centralne in vzhodne Evrope) tekom enega leta sledi povečanje outputa za med 1,3 % in 1,6 %. V Sloveniji povečanje javnih naložb po ugotovitvah IMF (2020) rezultira tudi v obsežnejšem privabljanju

⁹ IMF (2020). »The Fiscal Multiplier of European Structural Investment Funds: Aggregate and Sectoral Effects with an Application to Slovenia.« *Working Paper April 2021*.

zasebnih naložb kot v povprečju EU (povečajo se za 1,3 %, medtem ko v EU za 0,8 %) ter v relativno višjemu porastu zaposlenosti (eno letni multiplikator znaša med 0,1 in 0,2 %).

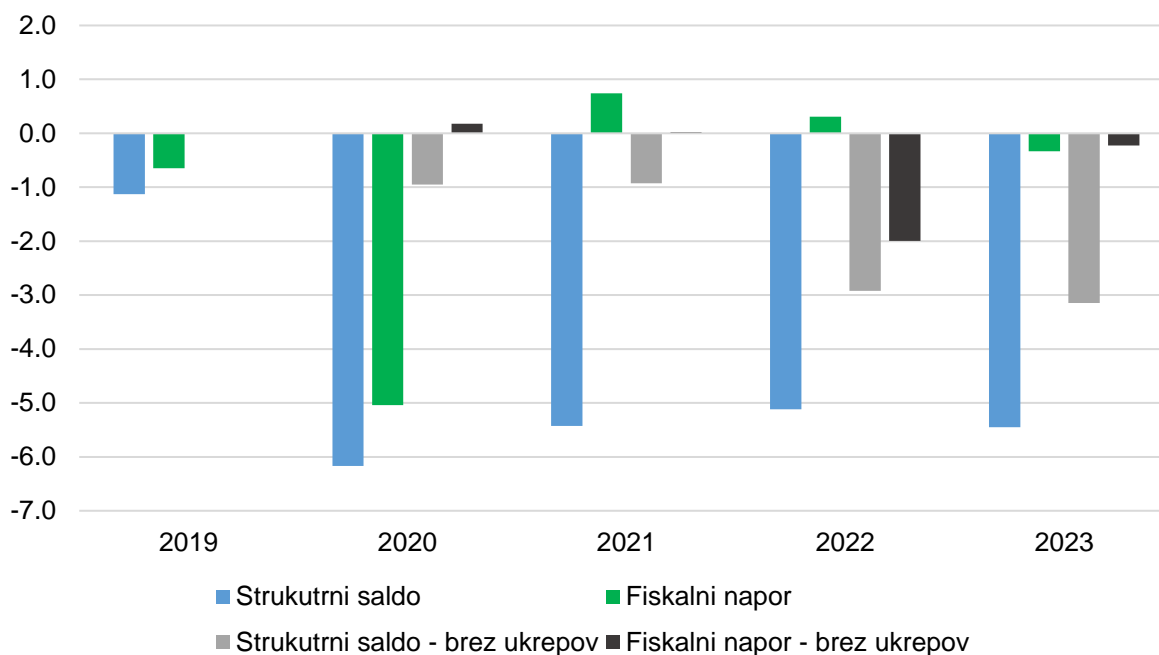
Tabela 2: Ciklična gibanja

	v % BDP	ESA koda	2021	2022	2023
1.	Realna rast BDP (%)		8,2	5,0	1,4
2.	Dejanski javnofinančni saldo	B.9	-4,7	-3,8	-5
3.	Izdatki za obresti	D.41	1,3	1,1	1
4.	Enkratni in drugi začasni ukrepi		0,0	-0,16	-0,32
4a.	Od tega enkratni ukrepi na strani prihodkov: sektor država		0,0	0,0	0,0
4b.	Od tega enkratni ukrepi na strani izdatkov: sektor država		0,0	-0,16	-0,32
5.	Potencialna rast BDP (%)		3,2	3,4	3,0
	Prispevki:				
	- dela		1,3	1,4	1,1
	- kapitala		0,6	0,7	0,7
	- skupne faktorske produktivnosti		1,3	1,3	1,2
6.	Proizvodna vrzel		1,7	3,2	1,6
7.	Ciklična komponenta		0,8	1,5	0,7
8.	Ciklično prilagojen saldo države (2-7)*		-5,5	-5,3	-5,8
9.	Ciklično prilagojeni primarni saldo (8+3)		-4,2	-4,1	-4,7
10.	Strukturni saldo (8-4)		-5,4	-5,1	-5,4
11.	Fiskalni napor v % BDP		0,7	0,3	-0,3

Vir: SURS, Ministrstvo za finance, UMAR.

Vse od začetka veljavnosti splošne odstopne klavzule na EU ravni Evropska komisija ne ocenjuje fiskalne naravnosti s strukturnim saldonom ter posledično z uporabo izračunov potencialnega BDP in proizvodne vrzeli. Fiskalna naravnost, merjena s strukturnim saldonom in naporom, je že v normalnih časih nezanesljiva, v trenutnih razmerah pa se je pristranskost izračunov na podlagi neopazovanih spremenljivk še dodatno povečala.

Slika 12: Primerjava strukturnih saldov in fiskalnega napora (v % potencialnega BDP)

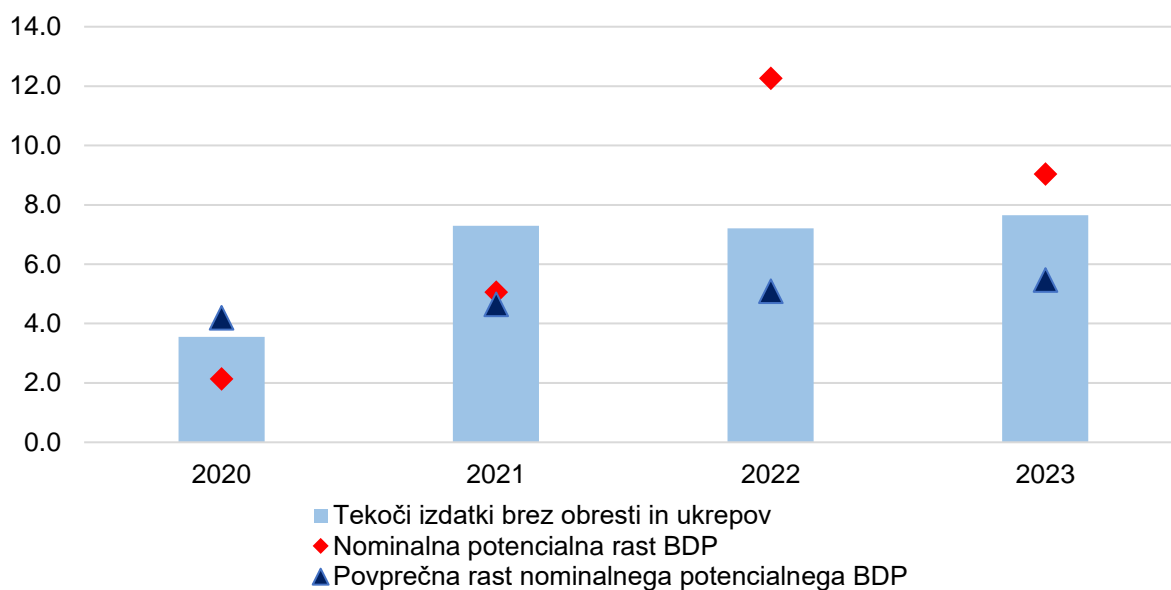

Vir: Ministrstvo za finance.

V času splošne odstopne klavzule se protikrizni ukrepi ne štejejo kot enkratni ukrepi. Zato ciklično prilagojeni saldo v tem obdobju ni bil očiščen enkratnih izdatkov, strukturni saldo pa je tako ostal visok. Zaradi načrtovanih ukrepov ostaja v letu 2023 ocena strukturnega salda skoraj enaka kot letos. Če bi upoštevali protikrizne ukrepe kot enkratne izdatke bi se strukturni saldo prepolovil. Če bi bil skladno s Paktom za stabilnost in rast zahtevan fiskalni napor v višini 0,5 %, bi morali nominalno znižati izdatke za vsaj 500 milijonov evrov, kar pa bi zmanjšalo zmožnost ukrepanja države.

Zaradi spremenjenega načina ocenjevanja fiskalnega položaja se bolj natančno spremlja rast tekočih izdatkov. Osnovna usmeritev, ki jo je v okviru Evropskega semestra predlagala Komisija in potrdil Svet EU v priporočilih Sloveniji v okviru evropskega semestra 2022, je bila, da naj bo fiskalna politika v 2022 z rastjo investicij nevtralna. Vendar se je po sprejemu letošnjih priporočil situacija poslabšala in negotove razmere poglobile, zato države ponovno znatno ukrepajo s ciljnimi in začasnimi ukrepi.

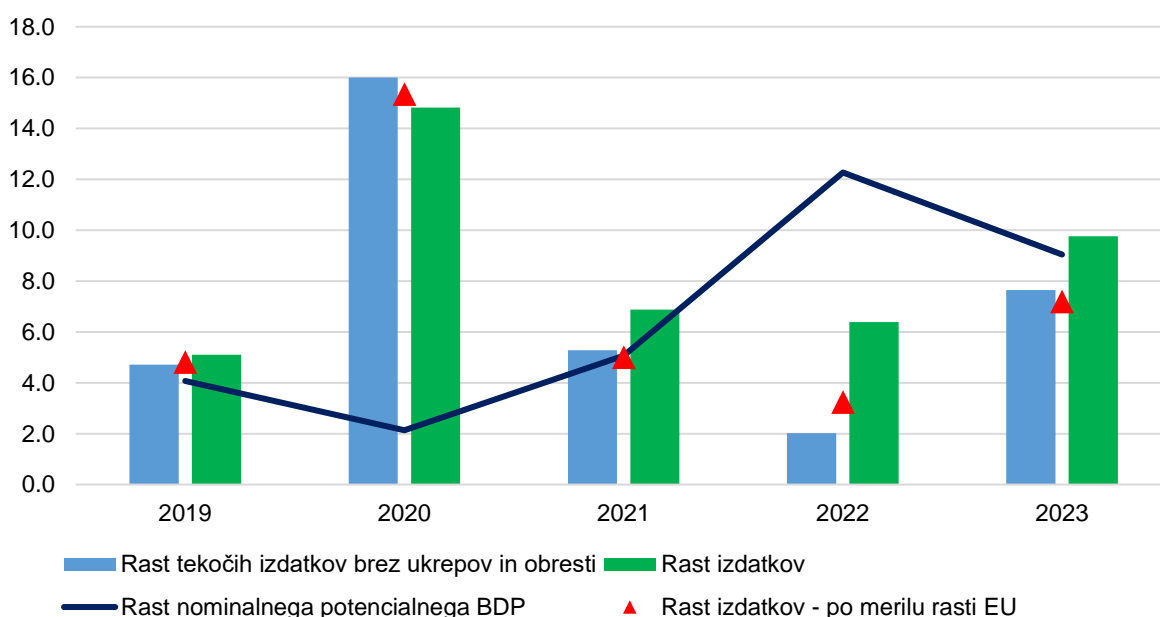
Slika 13: Rast tekočih izdatkov brez obresti in začasnih ukrepov ter rast nominalnega potencialnega BDP

Vir: Ministrstvo za finance.

Za oceno primerne rasti izdatkov po pravilih Pakta za stabilnost in rast, ki se obravnava v običajnih časih, se od vseh izdatkov odštejejo izdatki za obresti, ciklična komponenta nadomestil za brezposelnost in izdatki, ki so posledica prihodkov iz EU-skladov (očiščeni izdatki). Pri tem se upošteva štiriletno povprečje izdatkov za investicije, ki ne vključujejo prejetih sredstev iz EU za investicije. V letu 2023 Ministrstvo za finance ocenjuje, da bi bila tako rast očiščenih izdatkov pod letno oceno rasti nominalnega potencialnega BDP (Slika 14). Trenutne ocene potencialnega BDP ostajajo negotove, na nominalno rast pa zelo vpliva tudi inflacija.

Slika 14: Primerjava rasti izdatkov in nominalne rasti potencialnega BDP (v %)

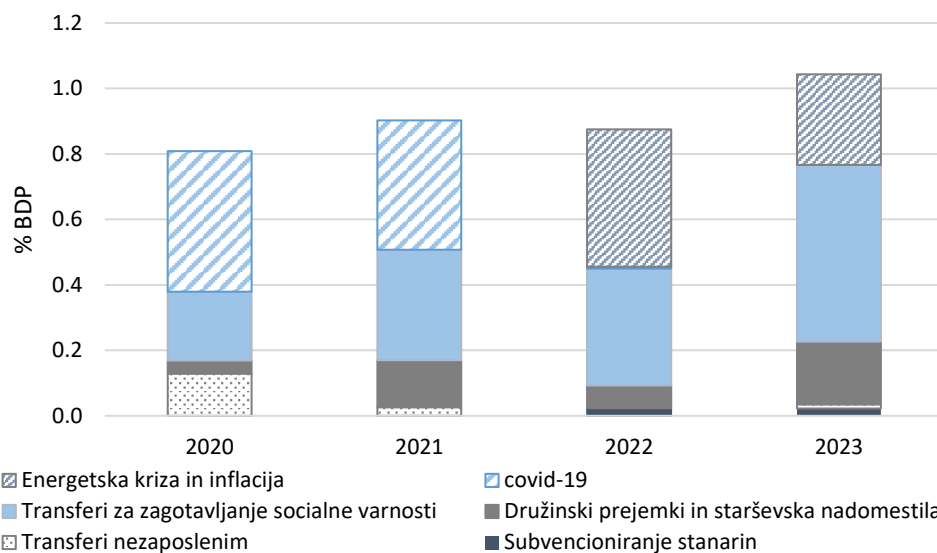

Vir: Ministrstvo za finance.

Avtomatski stabilizatorji samodejno prilagajajo transferna plačila na način, ki naj bi uravnal dohodke in potrošnjo v poslovnem ciklu. Avtomatski stabilizatorji, med katere se v okviru ESA metodologije štejejo kategorije transferi nezaposlenim, družinski prejemki in starševska nadomestila, transferi za zagotavljanje socialne varnosti ter subvencioniranje stanarin, so v letu 2019 skupaj znašali okoli 1,14 milijarde evrov oziroma 2,3 % BDP.

Avtomatski stabilizatorji so se v letih 2020 do 2022 v primerjavi z letom 2019 povečali za 0,4 – 0,5 % BDP, v letu 2023 pa bodo predvidoma višji kot v 2019 za 0,8 % BDP (Slika 15). V okviru kategorij, ki se sicer štejejo pod avtomatske stabilizatorje, so se transferi za zagotavljanje socialne varnosti zaradi ukrepov COVID-19 v letih 2020 in 2021 dodatno povečali za 0,4 % BDP, v letu 2022 pa bodo ti ukrepi postopoma odpravljeni. Zaradi aktualnih ukrepov s področja energetske krize in inflacije se bodo v letih 2022 in 2023 transferi in nadomestila dodatno povečali (druginjski dodatek, energetske vavčerji), in sicer za 0,4 % BDP oz. 0,3 % BDP. V naslednjih letih se bodo sicer povečevali transferji za zagotavljanje socialne varnosti in družinski prejemki.

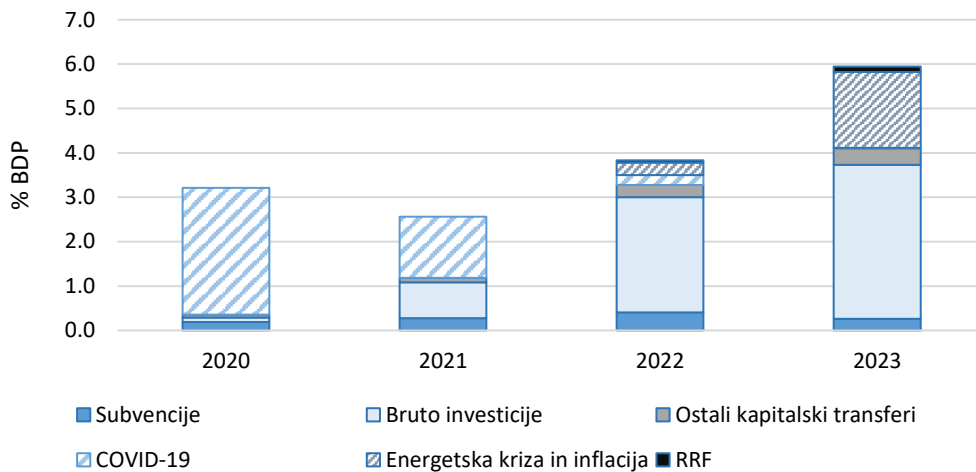
Slika 15: Avtomatski stabilizatorji, sprememba glede na leto 2019 v % BDP

Vir: Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

Fiskalne spodbude (Slika 16), med katere se šteje subvencije, bruto investicije in ostale kapitalske transfere, so se oziroma se bodo v primerjavi z letom 2019 znatno povečale. V letu 2019 so znašale 2,35 milijarde evrov oziroma 4,9 % BDP. V letih 2020 in 2021 so se fiskalne spodbude v okviru subvencij močno povečale zaradi COVID-19 ukrepov, v tem in v naslednjem letu pa se bodo spodbude povečevale predvsem zaradi investicij. V letu 2023 bodo na rast fiskalnih spodbud pomembno vplivali tudi ukrepi za blaženje energetske krize in inflacije.

Slika 16: Fiskalne spodbude, sprememba glede na leto 2019 v % BDP

Vir: Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

Ukrepi za omilitev krize COVID-19

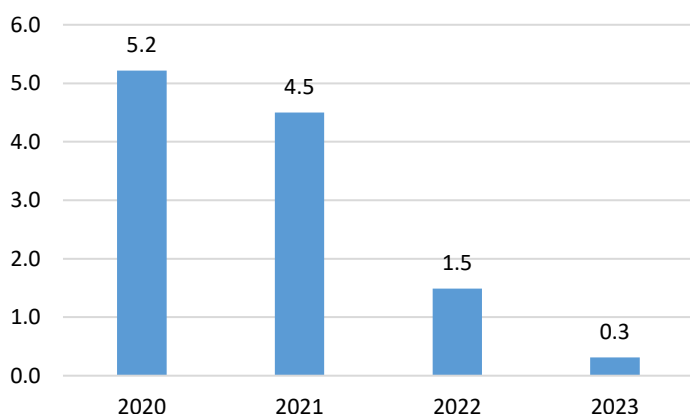
Epidemija COVID-19 je v letu 2020 povzročila znaten padec BDP. Države v EU so izvajale ukrepe, ki so pomagali gospodarstvu in prebivalstvu ter odpornosti sistemov socialne zaščite z obsežnimi ukrepi za nadomestila za čakanje na delo, skrajšani delovni čas, pokrivanja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Razne ciljne skupine so dobile različne oblike dohodkovnih prejemkov. Spodbude so bile namenjene tudi podjetjem v obliki kritja fiksnih stroškov in specifičnim sektorjem (vavčerji za turizem). V letu 2021 in 2022 se je glede na leto 2020 več sredstev namenilo za odpornost sistemov socialne zaščite, vključno z dodatki za delo v izjemnih okoliščinah in za delo s pacienti s COVID-19, za stroške testov, nadomestila za karanteno in cepljenje. V letu 2022 so bil na področju pomoči gospodarstvu največji ukrep turistični boni v prvi polovici leta. UMAR je ocenil, da so ukrepi zmanjšali upad BDP v letu 2020 za vsaj 4 o.t., v letu 2021 pa k rasti prispevali vsaj 3,4 o.t.¹⁰.

V letu 2022 je ocenjeno, da bodo izdatki za COVID-19 ukrepe za 3 odstotne točke BDP nižji od leta 2021 in se bodo v letu 2023 znižali, po trenutni oceni, na 0,3 % BDP (podrobnejša informacija o obsegu ukrepov v prilogi). Največji obseg sredstev je namenjen neposredno zdravstvenemu sistemu za zagotavljanje sredstev zdravstveni blagajni, za dodatne zdravstvene programe, povečan obseg dela ter za izdatke za izolacijo. Visoki izdatki so tudi za testiranja in cepiva.

¹⁰

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_2022/PNGG_2022.pdf

Slika 17: Odhodki za ukrepe COVID-19 v % BDP

Vir: Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

V letu 2023 bodo ukrepi prav tako usmerjeni predvsem v zdravstveni sistem. Vlada pripravlja Zakon o nujnih ukrepih za zavezitev širjenja in obvladovanje posledic COVID-19. Sredstva bodo namenjena za cepljenje proti COVID-19 in samotestiranje. Prav tako bodo med drugim zajeti ukrepi: začasne razporeditve, dodatne specializacije na področju klinične psihologije in družinske medicine, dodatki za neposredno delo s pacienti obolelimi za COVID-19, izvajanje mikrobioloških preiskav sekvenciranja in spremljanja virusa v odpadnih vodah ter natančna karakterizacija variantnih virusov. Predvidena je tudi sprememba glede kritja stroškov izolacije, ki bo ugodno vplivala na izdatke zdravstvene blagajne.

Načrt za okrevanje in odpornost

V okviru Načrta za okrevanje in odpornost so predvidene strukturne spremembe na različnih področjih.

Za zeleni prehod NOO vključuje vrsto reformnih in naložbenih ukrepov, s katerimi bomo prispevali k doseganju ciljev nacionalno energetskega podnebne načrta do 2030 in podnebne nevtralnosti EU do leta 2050. Naložbe so usmerjene v: spodbujanje rabe OVE v obstoječih sistemih daljinskega ogrevanja; izrabo potenciala geotermalne, vodne in sončne energije; v energetske učinkovite prenove javnih zgradb; povečanje zmogljivosti železniške infrastrukture; vzpostavitev infrastrukture za alternativna goriva v prometu; zmanjševanja poplavne ogroženosti in tveganj za druge podnebno pogojene nesreče; ter investicije za dekarbonizacijo gospodarstva.

V okviru digitalne preobrazbe bodo naložbe usmerjene v povečanje zmogljivosti in digitalizacijo železniške infrastrukture; digitalno preobrazbo podjetij; povečanje gigabitne povezljivosti, tako na področju fiksnega kot digitalnega omrežja; digitalizacijo javne uprave in zagotavljanje digitalnih javnih storitev na različnih področjih (zdravstvo, trg dela, vzgojno izobraževalni sistem, upravni postopki, pravosodni postopki, ...). Naložbe v infrastrukturo dopolnjujejo tudi ukrepi na področju digitalnih spretnosti in zmogljivosti.

Za izvajanje ukrepov iz NOO je v letu 2022 predvideva poraba sredstev v skupni višini 152 milijonov evrov. Večina sredstev je namenjena ukrepom za čisto in varno okolje (odvajanje in čiščenje komunalnih voda, oskrba in varčevanje s pitno vodo, zmanjševanje poplavne ogroženosti), trajnostno mobilnost (projekti povečanja zmogljivosti železniške infrastrukture), krožno gospodarstvo, digitalna preobrazba (projekti digitalizacije), dvig produktivnosti ter izboljšanje poslovnega okolja za investitorje (podpora za dekarbonizacijo, produktivnost in konkurenčnost podjetij), krepitev kompetenc (zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi

poklici in zeleni prehod), učinkovitejše zdravstvo (učinkovita obravnava nalezljivih bolezni) in zagotavljanje javnih najemnih stanovanj.

Za izvajanje ukrepov iz NOO se v letu 2023 predvideva izločanje sredstev v skupni višini 390 milijonov evrov na proračunski sklad. Poleg ukrepov, ki se nadaljujejo iz leta 2022, se bodo v večjem obsegu izvajali projekti na področju obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije v gospodarstvu, trajnostne prenovе stavb in trajnostnega razvoja turizma.

Junija 2022 se je na osnovi končnega izračuna najvišje finančne alokacije Sloveniji iz Mehanizma za okrevanje in odpornost obseg nepovratnih sredstev za NOO znižal za 286 milijonov evrov. Slovenija po novem razpolaga z 1,491 milijarde evrov nepovratnih sredstev, obseg razpoložljivih posojil (povratnih sredstev) pa ostaja nespremenjen. Sprememba temelji na Uredbi EU o vzpostavitvi mehanizma za okrevanje in odpornost (Uredba EU 2021/241). Zaradi znižanja nepovratnih sredstev se preučuje možnosti prilagoditve finančne konstrukcije NOO. Določene spremembe bodo sledile okviru REPowerEU, načrtom za odpravo odvisnosti EU od ruskih ogljikovodikov in pospešitev zelenega prehoda.

Sredstva Mehanizma za okrevanje in odpornost se vodijo preko proračunskega sklada, kar omogoča prenašanje neporabljenih sredstev v prihodnje leto in prevzemanje obveznosti v višini utemeljeno pričakovanih prejemkov proračunskega sklada).

Davčni ukrepi

Spremembe dohodninskega zakona bodo zaustavile zviševanje splošne olajšave z namenom, da se zagotovijo javnofinančna sredstva za ukrepe povezane z draginjo, ki se že izvajajo in se še bodo ter se hkrati ne ogrozijo temelji javnofinančne stabilnosti v prihodnjih letih. V letu 2023 bo tako:

- splošna olajšava 5.000 evrov, kar je 500 evrov manj, kot je bilo predvideno, a 500 evrov več, kot je bila olajšava v letu 2022. Nadaljnja zvišanja splošne olajšave niso predvidena;
- meja skupnega dohodka za upravičenost do dodatne splošne olajšave, ki jo koristijo zavezanci z nižjimi dohodki, se bo zvišala na višino 16.000 evrov. Ocenjujemo, da so to zavezanci, ki so in bodo v prihajajočem obdobju najbolj potrebovali pomoč zaradi draginje in ohlajanja gospodarske aktivnosti. Zavezanci, ki prejemajo minimalno plačo, pa tudi tisti z dohodki malo nad njo, bodo prejeli višje neto dohodke v letu 2023 tudi, če to primerjamo s sistemom, ki bi veljal v letu 2023, če ga ne bi spreminjali. Torej z zvišanjem dodatne splošne olajšave smo za te zavezance več kot nadomestili znižanje splošne olajšave za leto 2023;
- uvedena olajšava za mlade za dohodke iz delovnega razmerja do 29. leta starosti v višini 1.000 evrov;
- najvišja stopnja dohodninskega razreda se bo zvišala s 45 % na 50 %;
- odpravljen obvezen mehanizem avtomatičnega usklajevanja višin neto zneskov olajšav in neto davčnih osnov ter bo uveden spremenjen mehanizem usklajevanja;
- stopnjo davka za oddajanje premoženja v najem postavljena na nivo iz leta 2019 (zvišanje s 15 % na 25 %, ob ohranitvi normiranih odhodkov v višini 10 %);
- uvedena omejitev ugodne davčne obravnave za izplačila plače delavcem iz naslova poslovne uspešnosti, kjer bo omejitev ostala na povprečni mesečni plači v Republiki Sloveniji;
- uvrščena tudi prevetritev sistema »normirancev«. Sistema »normirancev« ne ukinjamo, znižujemo pa normirane odhodke, in sicer za tiste, ki so polno zavarovani iz tega naslova se do višine 35.000 evrov prihodkov ne spreminja nič, medtem, ko se nad

35.000 evrov in do 100.000 evrov normirani odhodki znižujejo na 40 %. Enaka višina (40 %) normiranih odhodkov velja tudi pri t.i. normirancih popoldancih.

Sprememba davčne zakonodaje je vključena v osnovni scenarij napovedi javnofinančnih prihodkov. Vpliv sprememb je nižji kot veljavni zakonodaji (prejšnjih spremembah), in sicer v letu 2023 na 61 milijonov evrov.

Scenarij ob nespremenjenih politikah

V scenariju ob nespremenjenih politikah se vpliv davčnih sprememb ne upošteva zato so v letu 2023 nekoliko večji prihodki. Na področju izdatkov so izključeni vsi začasni ukrepi povezani z energetske krizo, COVID-19 in intervencije v zdravstvo.

Tabela 3: Napovedi na predpostavki nespremenjene politike

	ESA koda	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
Sektor država (S13)				
1. Skupaj prihodki ob nespremenjeni politiki	TR	44,6	43,7	43,7
<i>od tega:</i>				
1.1 Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	13,1	13,3	13,0
1.2 Tekoči davki na dohodke in premoženje itn.	D.5	8,4	7,9	8,0
1.3 Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0
1.4 Prispevki za socialno varnost	D.61	16,8	16,0	15,9
1.5 Prihodki od lastnine	D.4	0,6	0,6	0,5
1.6 Drugi prihodki		5,7	5,9	6,3
p.m.: Davčno breme (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		38,4	37,3	36,9
Skupaj izdatki ob nespremenjeni politiki	TE	44,9	44,9	46,0
<i>od tega:</i>				
2.1 Sredstva za zaposlene	D.1	11,4	10,5	10,9
2.2 Vmesna potrošnja	P.2	6,2	6,0	6,0
2.3 Socialna nadomestila	D.62,D.63	18,1	17,7	17,6
od tega: socialni transferji brezposelnim		0,3	0,3	0,3
2.4 Izdatki za obresti	EDP D.41	1,2	1,1	1,0
2.5 Subvencije	D.3	0,9	1,0	0,9
2.6 Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	4,6	6,0	7,0
2.7 Kapitalski transferji, izdatki	D.9	0,4	0,5	0,6
2.8 Drugi izdatki		2,1	2,0	1,9

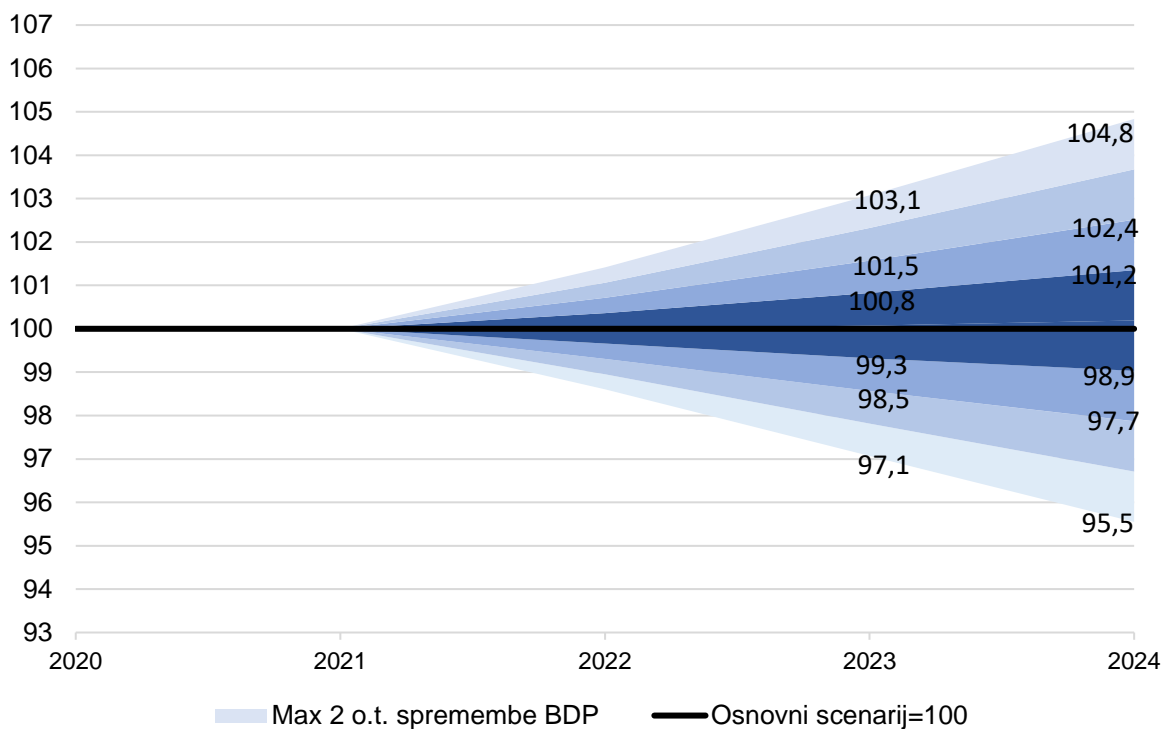
Opomba: V scenariju so izločeni načrtovani protikrizni ukrepi in učinek davčne reforme.

Vir: Ministrstvo za finance.

Fiskalna tveganja

Na Sliki 18 so predstavljeni alternativni scenariji vpliva nihanja v gospodarski rasti na prihodke sektorja država. V scenarijih je v obdobju 2022-2024 predpostavljena do 2 o.t. višja oziroma nižja rast nominalnega BDP od osnovne napovedi (uporabljene v tem Osnutku proračunskega načrta) na letni ravni linearno v vsakem letu (sivo polje).

Slika 18: Vpliv nihanja gospodarske rasti na prihodke sektorja država

Vir: Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

Ob predpostavki nespremenjenih politik bi se, v primeru 2 o.t. višje nominalne rasti BDP od predvidene, prihodki sektorja država v letu 2022 v primerjavi z osnovno napovedjo izboljšali za 1,4 %, v letu 2023 pa za 3,1 % v primerjavi z osnovno napovedjo. V letu 2024 bi bili prihodki sektorja država, ob predpostavki 2 o.t. višje rasti BDP od osnovne napovedi v vsakem posameznem letu, višji za 4,8 %. V nasprotnem primeru 2 o.t. nižje rasti BDP bi prihodki sektorja država v letu 2022 dosegli 98,6 % prihodkov iz osnovne napovedi za to leto, v letu 2023 97,1 %, v letu 2024 pa 95,5 %. V primeru 1 o.t. nižje realizirane rasti BDP v letu 2022 od napovedane, bi bili prihodki sektorja država v letu 2022 od osnovne napovedi nižji za 0,7 %, v letu 2023 pa za 1,5 %.

Tabela 4 prikazuje letno odstopanje določene kategorije proračunskih izdatkov in prejemkov, ki izhaja iz spremembe določenega ekonomskega dejavnika. Proračunski vpliv v milijonih evrov je tako posledica vsakoletne spremembe rasti makroekonomskega dejavnika za 1 odstotno točko oziroma spremembe davčne stopnje ali obrestnih mer v triletnem obdobju analize. Na primer, če bi bila v 2022, 2023 in 2024 vsako leto rast zaposlenosti višja za 1 odstotno točko od tiste predvidene v Jesenski napovedi 2022 UMAR, bi bili leta 2024 prihodki od dohodnine višji za okoli 0,13 % BDP.

Iz Tabele 4 je razvidno, da ima izmed makroekonomskih oziroma cikličnih determinant največji vpliv na povečanje proračunskih prihodkov povečanje rasti sredstev za zaposlene. Socialni prispevki bi bili namreč v 2024 v primeru 1 o.t. višje rasti sredstev za zaposlene v tem in prihodnjih dveh letih višji za 0,36 % BDP. Sicer bi, izmed v Tabeli 4 predstavljenih scenarijev, zvišanje stopnje davka na dodano vrednost najbolj povečalo sredstva proračuna. V kolikor bi se splošna stopnja zvišala na 24 % bi bili v prvem letu prihodki od davka na dodano vrednost višji za 0,50 % BDP, v tretjem pa za 0,49 % BDP. V kolikor pa bi se nižja stopnja DDV zvišala na 12 %, bi bili prihodki od DDV višji v tem letu za 0,41 % BDP, do konca 2024 pa za 0,40 % BDP.

Po drugi strani bi za 1 o.t. hitrejša nominalna rast plač povečala izdatke za plače v javnem sektorju v prvem letu za 0,09 % BDP, v tretjem letu pa za 0,25 % BDP. Izdatki za pokojnine pa bi bili iz tega naslova v tretjem letu višji za 0,16 % BDP. Izdatki za pokojnine bi zaradi 1 o.t. višje inflacije v prvem letu porasli za 0,04 % BDP, v drugem letu za 0,07 % BDP ter v tretjem za 0,11 % BDP. Višja inflacija pa bi povišala tudi izdatke za socialne transferje in sicer za okoli 0,07 % BDP v posameznem letu. Restriktivna monetarna politika povečuje izdatke za obresti. Kot odgovor na dvig obrestnih mer za 100 baznih točk bi se izdatki za obresti v prvem letu povečali za kar 0,72 % BDP, v drugem za 0,71 % BDP in v tretjem za 0,70 % BDP. Poslabšanje razmerja med potencialnim in realnim BDP-jem oziroma povečanje proizvodne vrzeli za 1 o.t. pa bi imelo negativen vpliv na proračunski saldo, saj bi povečalo izdatke za brezposelnost v višini 0,01 % BDP.

Tabela 4: Proračunski vpliv spremembe ekonomskih dejavnikov na posamezne postavke proračuna

Ekonomski dejavnik	Proračunska postavka	proračunski vpliv v % BDP		
		2022	2023	2024
BDP dohodkovna komponenta				
Sredstva za zaposlene (1 o.t. višja rast letno)	Socialni prispevki	0,12	0,24	0,36
Nominalna rast plač (1 o.t. višja rast letno)	Dohodnina	0,07	0,14	0,21
Rast zaposlenosti (1 o.t. višja rast letno)	Dohodnina	0,05	0,09	0,13
Bruto poslovni presežek (1 o.t. višja rast letno)	Davek od dohodkov pravnih oseb	0,04	0,10	0,17
BDP izdatkovna komponenta				
Potrošnja gospodinjstev (1 o.t. višja rast letno)	Davek na dodano vrednost	0,07	0,15	0,23
Potrošnja gospodinjstev (1 o.t. višja rast letno)	Trošarine	0,02	0,04	0,07
Davčne stopnje				
Zvišanje splošne stopnje DDV na 24 %	Davek na dodano vrednost	0,50	0,49	0,49
Zvišanje nižje stopnje DDV na 12 %	Davek na dodano vrednost	0,41	0,40	0,40
Trg dela				
Nominalna rast plač (1 o.t. višja rast letno)	Izdatki za plače v javnem sektorju	0,09	0,17	0,25
Nominalna rast plač (1 o.t. višja rast letno)	Izdatki za pokojnine	0,05	0,11	0,16
Proizvodna vrzel (negativna vrzel za 1 o.t.)	Izdatki za brezposelnost	0,01	0,01	0,01
Inflacija				
CPI (1 o.t. višja rast letno)	Izdatki za pokojnine	0,04	0,07	0,11
CPI (1 o.t. višja rast letno)	Drugi izdatki za socialne transferje	0,07	0,07	0,07
Obrestne mere				
Obrestne mere (dvig za 100 baznih točk)	Izdatki za obresti	0,72	0,71	0,70

Vir: UMAR Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022; Ministrstvo za finance, lastni preračuni.

Tako kot pri vseh napovedih ali ocenah občutljivosti je potrebna previdna interpretacija rezultatov. Ocenjen proračunski vpliv predstavlja statični vpliv spremembe določenega ekonomskega dejavnika in ne zajema tudi učinka interakcije te spremembe z drugimi dejavniki. Prav tako rezultati z zajemanjem povprečnih, linearnih razmerij odražajo le majhne spremembe v ekonomskih dejavnikih, večje spremembe ekonomskih dejavnikov imajo namreč lahko nelinearne učinke na davke in porabo.

4 Gibanja prihodkov in izdatkov sektorja država 2022-2023

Prihodki sektorja država bodo v letu 2022 znašali 25.196 milijonov evrov kar je za 8,2 % ali dobre 1,9 milijarde evrov več kot v letu 2021. Rast prihodkov bo za 1,8 odstotne točke višja od rasti izdatkov. K njej bodo največ prispevali višji prihodki od davkov in socialnih prispevkov, in sicer bodo davčni prihodki višji za 915 milijonov evrov ali 8,1 %, najbolj na račun višjih prihodkov od DDV (za 455 milijonov evrov ali 10,6 %) in trošarin (za okoli 100 milijonov evrov ali 6,6 %). Te rasti lahko pripišemo tako zadržani potrošnji iz preteklih dveh let, kot tudi visoki inflaciji v letošnjem letu. Prihodki od dohodnine bodo višji za dobrih 65 milijonov evrov ali 2,3 %, od davka na dohodke pravnih oseb pa za slabih 110 milijonov evrov ali 8,3 %, kar je posledica boljšega poslovanja podjetij. Rast socialnih prispevkov bo v letu 2022 znašala 510 milijonov evrov ali 5,8 % kot posledica ugodnih razmer na trgu dela in visoke stopnje zaposlenosti. Med ostalimi kategorijami prihodkov se bodo opazno povečali tudi prihodki od kapitalskih transferjev (za 210 milijonov evrov ali 48,4 %), najbolj na račun višjih prihodkov EU sredstev večletnega finančnega načrta 2014-2020, ki se zaključuje.

Rast prihodkov se bo v letu 2023 nekoliko umirila, vendar bo še vedno znašala 1,7 milijarde evrov ali 6,9 %. Davčni prihodki bodo višji za 667 milijonov evrov ali 5,5 %. Prihodki od davka na dodano vrednost bodo višji za slabih 300 milijonov evrov ali 6,2 %, prihodki od trošarin pa se bodo znižali 4,3 % ali 69 milijonov evrov predvsem na račun znižanja trošarin za energente na minimalne dovoljene vrednosti zaradi blažitve energetske krize. Prihodki iz naslova dohodnine bodo višji za okoli 200 milijonov evrov ali 6,9 %, prihodki od davka na dohodke pravnih oseb pa za 84 milijonov evrov ali 6,0 %. Rast prihodkov od socialnih prispevkov se bo v letu 2023 še nekoliko povečala in znašala okoli 580 milijonov evrov ali 6,3 %, tako zaradi ugodnih razmer na trgu dela kot tudi upoštevanja učinka dogovora s sindikati javnega sektorja glede povišanja plač. Izmed ostalih prihodkovnimi kategorijami bodo višji prihodki iz naslova kapitalskih transferjev (za okoli 260 milijonov evrov ali 40,4 %) predvsem zaradi višjih prihodkov iz naslova sredstev EU ob zaključku črpanja sredstev preteklega večletnega finančnega okvira z letom 2023 in sredstev sklada za okrevanje in odpornost.

Izdatki sektorja država bodo v letu 2022 znašali 27.378 milijonov evrov, kar je za okoli 1,6 milijarde evrov ali 6,4 % več kot v letu 2021. Najbolj se bodo v letu 2022 povečali izdatki za investicije, in sicer za dobro milijardo evrov ali 43,0 %, tako zaradi višjih investicij neposrednih proračunskih uporabnikov kot tudi drugih enot sektorja država. Višji bodo tudi izdatki za socialna nadomestila v naravi in denarju (za 800 milijonov evrov ali 8,2 %), kot posledica povečanih izdatkov za bruto pokojnine, na račun že izvedene redne in izredne uskladitve, izdatkov za boleznine, ki zajemajo tudi COVID-19 karantene, ter socialnih transferov v naravi, kot del končnih izdatkov zdravstvene blagajne. V primerjavi z letom 2021 se bodo najbolj zmanjšali izdatki za subvencije (za 264 milijonov evrov ali 23,1 %), predvsem na račun nižjih pomoči iz naslova COVID-19. Izdatki za sredstva za zaposlene se bodo znižali za 145 milijonov evrov ali 2,2 %, prav tako zaradi nižjih izdatkov za COVID-19 pri plačah v letu 2022. Izdatki za obresti se bodo v letu 2022 povečali za 8 milijonov evrov ali 1,3 %.

Rast izdatkov se bo v letu 2023 okrepila predvsem na račun predvidenih sredstev namenjenih blaženju izrednih ukrepov v zdravstvu (COVID 19 in interventni zakon), posledic energetske krize in naraščajoče draginje. Izdatki bodo znašali dobrih 30 milijard evrov kar je za 9,8 % več kot v letu 2022. Rast izdatkov bo za 2,9 odstotne točke višja od rasti prihodkov. Izdatki za subvencije se bodo povečali za dobrih 760 milijonov evrov ali 86,5 % na račun predvidenih ukrepov države za pomoč podjetjem zaradi energetske krize. Izdatki za investicije bodo višji za 815 milijonov evrov ali 23,3 %, tako na račun višjih investicij neposrednih proračunskih uporabnikov kot drugih enot sektorja država tudi na račun zaključka črpanja sredstev preteklega večletnega finančnega okvira EU z letom 2023 ter višjih prihodkov iz sklada za okrevanje in odpornost. Izdatki za sredstva za zaposlene se bodo povečali za 456 milijonov evrov ali 7,0 % kar je posledica dogovora med vlado in sindikati o povečanju plač javnim uslužbencem. Izdatki za socialna nadomestila se bodo v letu 2023 povečali za slabih 580 milijonov evrov ali 5,4 %, v največji meri zaradi višjih izdatkov za bruto pokojnine in druge socialne transferje v denarju kot posledico usklajevanja z rastjo plač in inflacijo. Izdatki za obresti se bodo znižali za 23 milijonov evrov ali 3,5 % glede na leto 2022.

Opis glavnih izdatkov sektorja država v letu 2023

Sredstva za zaposlene

Izdatki za sredstva za zaposlene bodo v letu 2023 znašali 6.926 milijonov evrov kar je za 456 milijonov več kot leto prej. K tej rasti bodo največ prispevali dvigi plač kot posledica dogovora med vlado in sindikati javnega sektorja v septembru 2022. Po tem dogovoru se bo oktobra 2022 dvignila plačna lestvica za 4,5 %, povišalo pa se bo tudi nadomestilo za prehrano (na 6,15 evra oz. za 24 %). V prvi polovici leta 2023 je predviden dvig plač za en plačni razred vsem tistim javnim uslužbencem, katerim se plača ni povišala konec leta 2021 (dejavnost zdravstva in socialnega varstva).

Subvencije

Izdatki za subvencije se bodo v letu 2023 povečali za 761 milijonov evrov na 1.641 milijonov evrov. S tem bodo izdatki za subvencije dosegli nekoliko nižjo raven kot v letu 2020, ko je vlada gospodarstvu namenila pomoči v okviru COVID-19 zakonodaje. Razlog za to povečanje je v že izvedenih in načrtovanih pomočeh države gospodarstvu zaradi energetske krize (predvideni izdatki so podrobneje predstavljeni v Prilogi – Tabela 5b). Sredstva za te namene so zagotovljena v sklopu tekoče proračunske rezerve državnega proračuna.

Socialna nadomestila

Izdatki za socialna nadomestila se bodo v letu 2023 povečali za 5,4 % glede na leto 2022. Rast socialnih nadomestil in pomoči v denarju bo znašala 5,1 % ali 465 milijonov evrov, najbolj na račun uskladitev pokojnin in socialnih transferjev z rastjo plač in naraščajočo inflacijo v letu 2022, vendar tudi pomoči države prebivalstvu za blaženje energetske krize in inflacije. Bruto pokojnine se bodo v letu 2023 povečale za 374 milijonov evrov ali 6,1 %, kar vključuje tako predvideno redno uskladitev pokojnin kot tudi druge učinke (rast števila uživalcev, zakonske spremembe, ipd.). Rast izdatkov za socialne transferje v naravi bo znašala 7,9 % tako zaradi višjih izdatkov za zdravila in medicinske pripomočke, zdravstvene storitve, regresiranje prehrane učencem in študentom, ipd., kot tudi predvidenih COVID-19 ukrepov, predvsem na račun stroškov cepljenja. Na rast izdatkov bodo vplivale tudi napovedane visoke rasti cen življenjskih potrebščin, ki je sestavni del kalkulacije cene zdravstvenih storitev.

Izdatki za investicije

Izdatki za investicije se povečujejo v celotnem obdobju od leta 2017 in bodo leta 2023 dosegli vrh z ravnjo 4.313 milijonov evrov. Visoko rast investicij bodo poganjali visoki prihodki iz EU,

tako iz naslova kohezijske politike (zaključek črpanja iz večletnega finančnega načrta 2014-2020) kot sklada za okrevanje in odpornost. Izdatki za investicije se bodo povečevali na vseh ravneh sektorja država, centralni, lokalni in skladih socialne varnosti. Glavnina sredstev bo namenjena investicijam v promet in prometno infrastrukturo, predvsem železniški in cestni promet, pomemben delež pa bo namenjen tudi obrambi in zaščiti ter zdravstvenemu varstvu. Pomemben prispevek k rasti investicij bodo imele tudi druge enote sektorja država. Investicije javnih zavodov bodo višje za 4,9 %, investicije javnih skladov za 57,2 % (predvsem na račun investicij v stanovanja), pomemben delež pa bodo prispevale tudi investicije gospodarskih družb v sektorju država, predvsem s področja železniške infrastrukture. Te se bodo v letu 2023, ob že tako visokih ravneh v letu 2022, povečale za 13,5 %.

5 Javni dolg in potencialne obveznosti

Javni dolg

Meje dovoljenega zadolževanja v fiskalnem letu določa sprejeti Program financiranja za leto 2022 in Zakon o javnih financah, ki dovoljuje predfinanciranje državnega proračuna do višine zapadlih glavnih dolga državnega proračuna v letih 2023 in 2024. Vlada je v začetku leta 2021 sprejela Srednjeročno strategijo Ministrstva za finance o upravljanju z javnim dolgom RS za obdobje 2021-2023. Prav tako je sprejet Program stabilnosti za obdobje 2022-2025. Oba dokumenta vključujeta projekcijo razvoja oziroma zniževanja dolga sektorja država v razmerju do BDP v srednjeročnem obdobju.

Tabela 5: Konsolidirani dolg sektorja država

	ESA Koda	2021	2022	F2023	F2024
		<i>v mio EUR</i>			
1. Dolg sektorja država		38.877	41.425	43.980	45.730
2. BDP		52.208	57.921	61.951	65.311
		<i>v % BDP</i>			
3. Dolg sektorja država		74,5	71,5	71,0	70,0
4. Saldo sektorja država		-4,7	-3,8	-5,0	-2,2
5. Primarni saldo		-3,4	-2,6	-4,0	-1,2
6. Obresti	EDP D.41	1,2	1,1	1,0	1,1
7. Prilagoditve (SFA)		-1,9	0,6	-0,9	0,4
Implicitna obrestna mera		1,7	1,7	1,5	1,6

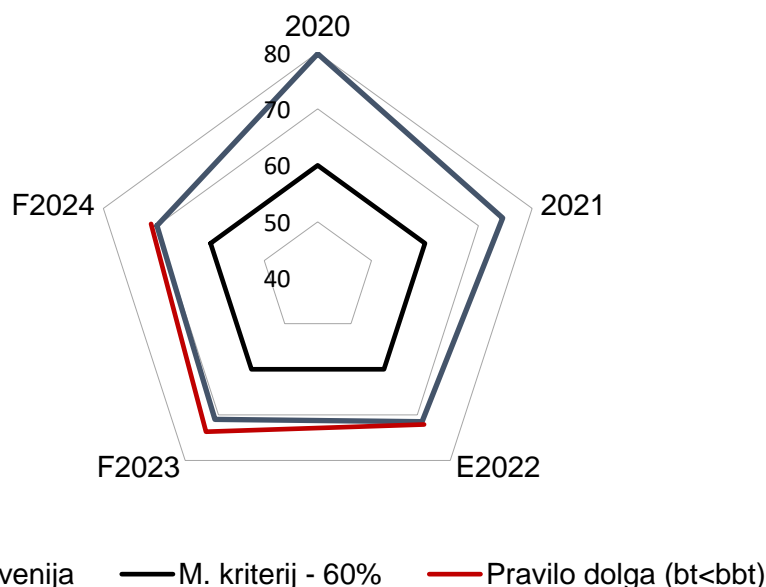
Vir: Ministrstvo za finance, Direktorat za zakladništvo, 27.9.2022.

Na podlagi zadnje revizije letne ocene BDP in konsolidiranega dolga sektorja država s strani SURS, je ta znašal 74,5 % BDP konec leta 2021. Za leto 2022 Ministrstvo za finance dolg sektorja država ocenjuje v višini 71,5 % BDP. Navedeno je v okviru načrtovanega v Srednjeročni strategiji Ministrstva za finance o upravljanju z javnim dolgom (79,3 % BDP) in Programu stabilnosti (73,3 % BDP). Delež dolga državnega proračuna v strukturi dolga sektorja država znaša 94 %. Ministrstvo za finance načrtuje, da se bo do konca leta 2024 dolg sektorja država v razmerju do BDP znižal na 70,0 % BDP.

Spodnja slika prikazuje, da se je postpandemični proces zniževanja dolga sektorja država v razmerju do BDP pričel z letom 2021. Ocenjuje se, da se bo ta nadaljeval predvsem preko nominalne rasti BDP in postopnega zniževanja likvidnostnih rezerv državnega proračuna. Pravila o dolgu za zaradi veljavnosti splošne odstopne klavzule na ravni Evropske unije v

obdobje 2020-2023 ni potrebno spoštovati. Slika prikazuje, da je razvoj konsolidiranega dolga sektorja država že z letom 2022 skladen s Pravilom o dolgu iz Pakta stabilnosti in rasti.

Slika 19: Konsolidiran dolg sektorja država v obdobju 2020-F2024 v % BDP

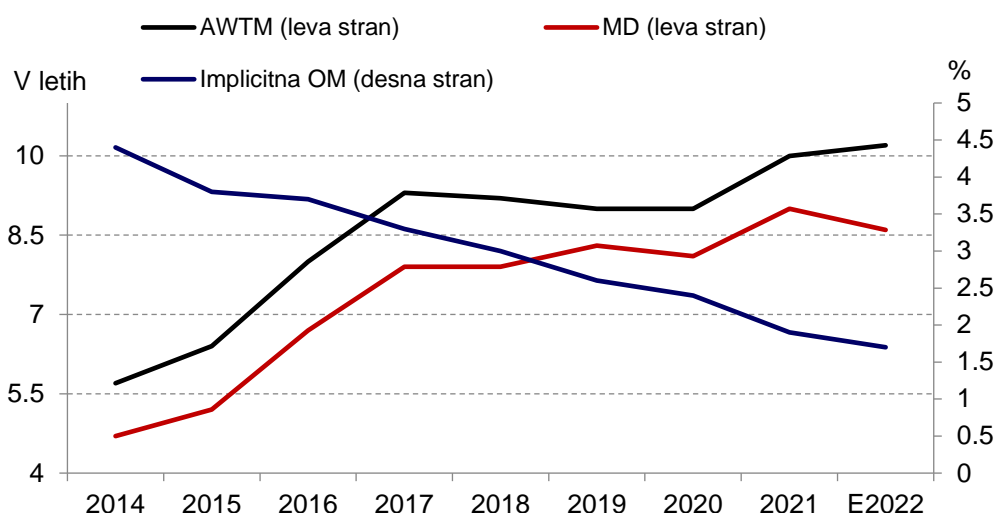

Vir: Ministrstvo za finance, 27. 9. 2022.

Ministrstvo za finance je v letu 2022 zagotovilo dolgoročno financiranje državnega proračuna na evrskih dolžniških kapitalskih trgih s tehtano izdano povprečno obrestno mero 1,18 % in tehtano povprečno ročnostjo izdanega dolga 13,9 let. Obrestni izdatki državnega proračuna so za leto 2022 ocenjeni v višini 0,673 milijarde evrov (1,2 % BDP), kar je za 0,4 milijarde evrov nižje v primerjavi z letom 2014, ko so ti znašali 1,08 milijarde evrov (2,9 % BDP). Pomemben del tega zmanjšanja obrestnih izdatkov predstavlja upravljanje z dolgom državnega proračuna in relativno ugodno zadolževanje za refinanciranja zapadlega dolga ter izvrševanje državnega proračuna na evrskih dolžniških kapitalskih trgih. Delež dolga državnega proračuna denominiranega v USD (vse obveznosti se sicer plačujejo v evrih) se je s 25 % v letu 2014 znižal na današnjih 2,3 %.

Povprečni tehtani čas do dospelja portfelja dolga državnega proračuna se je s 5,7 let v letu 2013 povečal na 10,2 let v 2022, ob hkratnem znižanju povprečne obrestne mere portfelja dolga državnega proračuna s 4,3 % v letu 2013 na 1,7 % v letu 2022. Strateški cilj upravljanja z dolgom je bil tako dosežen, in sicer znižanje tveganja refinanciranja, tj. podaljšanje povprečnega časa vezave ob hkratnem znižanju povprečne obrestne mere. Ročnostni profil zapadanja odplačil glavnice dolga državnega proračuna je ugoden. 28 % dolga državnega proračuna ima zapadlost glavnice daljšo od 10-let in to z ustrezno razpršeno bazo investitorjev tako po tipu (upravljavci skladov, pokojninski skladi, zavarovalnice, banke ipd.) kot geografsko (VB&Irska, Nemčija, Avstrija, ZDA...).

Slika 20: Karakteristike dolga državnega proračuna*

*Prilagojeno trajanje (MD), povprečni čas do dospelja (AWTM) in implicitna obrestna mera
Vir: Ministrstvo za finance, 27.9.2022.

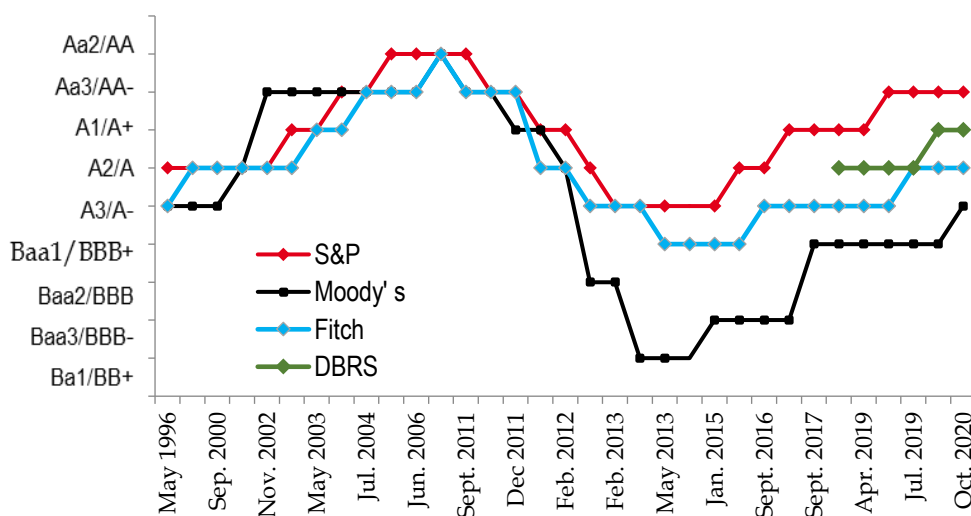
Bonitetne ocene Republike Slovenije ostajajo zgodovinsko visoke, in sicer pri S&P (AA-), Fitch (A), Moody's (A3) in DBRS (AH) s stabilnimi izgledi. Stabilni izgled za razvoj bonitetne ocene pri posamičnih kreditnih ocenah rating agencij označuje, da agencije kot najbolj verjetno ocenjujejo, da bodo v srednjeročnem obdobju ocene kreditnega tveganja države ostale nespremenjene.

Tabela 6: Stanje bonitetnih ocen Republike Slovenije

Agencija	Bonitetna ocena	Obeti
S&P	AA-	stabilni
Fitch	A	stabilni
Moody's	A3	stabilni
DBRS	AH	stabilni

Vir: S&P, Moody's, Fitch in DBRS, 27. 9. 2022.

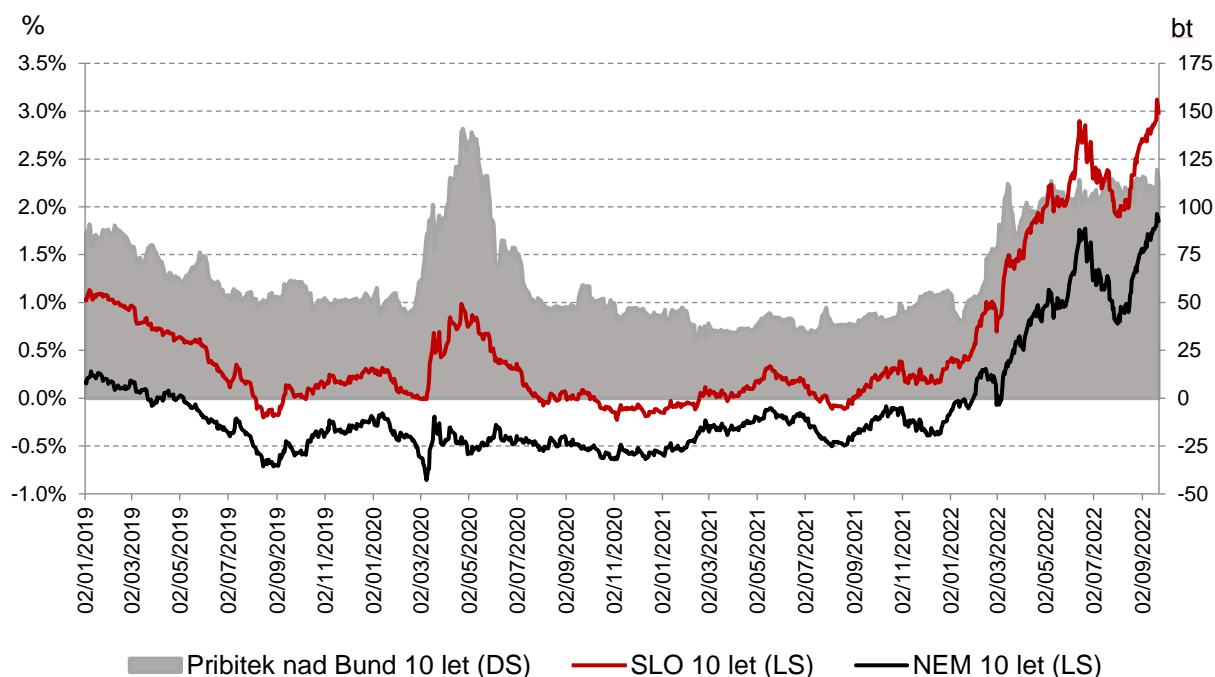
Slika 21: Pregled bonitetnih ocen Republike Slovenije v času

Vir: S&P, Moody's, Fitch in DBRS, 27.9.2022.

Ukrep zviševanja treh ključnih referenčnih obrestnih mer s strani ECB v letu 2022 ima za posledico splošno zvišanje obrestnih mer v evroobmočju. ECB je obrestno mero mejnega depozita dvignila z -0,50 % v začetku leta 2022 na današnjih 0,75 %, obrestna mera za operacije glavnega refinanciranja se je z 0,00% dvignila na 1,25 % in obrestna mera mejnega posojila se je povečala z 0,25 % na 1,50 %. Zahtevan donos na obveznice Republike Slovenije se je zvišal predvsem kot posledica zvišanja obrestne mere srednje obrestne zamenjave. Kreditni pribitek na obveznice Republike Slovenije je ostal razmeroma stabilen in ne izkazuje tako izrazite rasti, kot to velja za srednjo evrsko obrestno zamenjavo. Kreditni pribitek je pri 10-letni ročnosti slovenske evrske obveznice na začetku leta 2022 znašal 8 bazičnih točk (bt), 21. 9. 2022 ta znaša 35 bazičnih točk. Pribitek na referenčno nemško 10-letno evrsko obveznico je v začetku leta 2022 znašal 54bt, danes ta znaša 111bt.

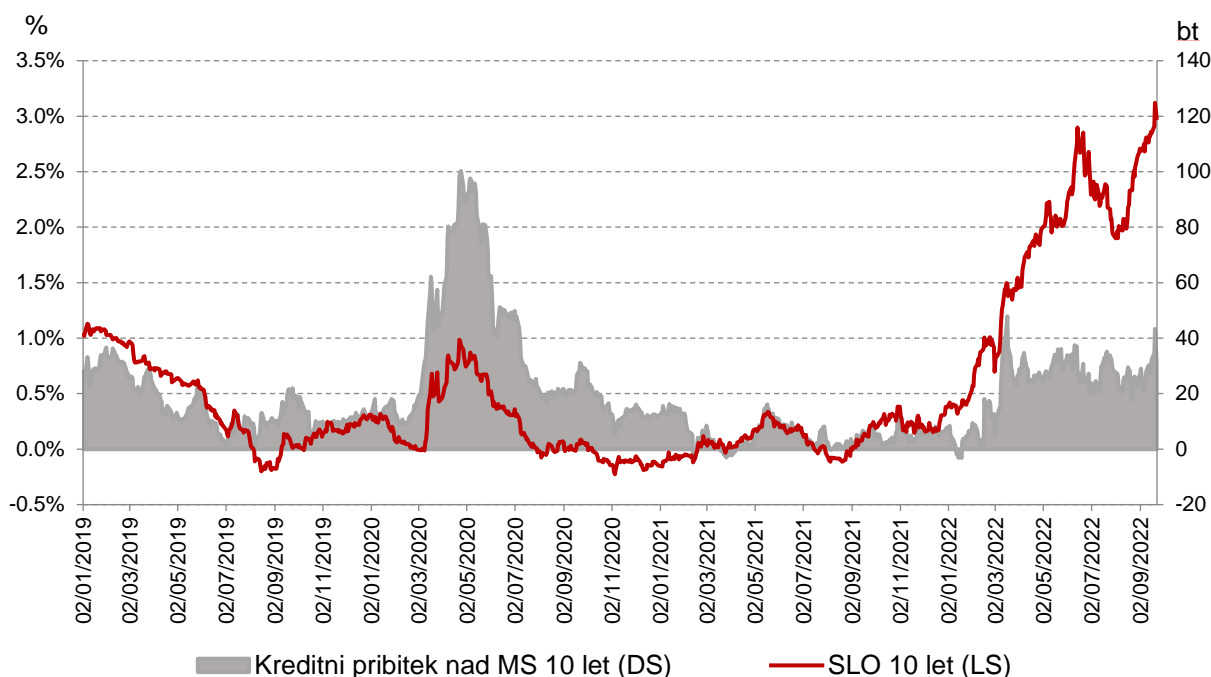
Slika 22: Primerjava gibanja zahtevane donosnosti 10-letnih obveznic Republike Slovenije in Nemčije

Vir: Bloomberg, Ministrstvo za finance lastni izračuni, 22. 9. 2022.

Interpolirana zahtevana donosnost 10-letne slovenske evrske obveznice je na dan 22.9.2022 na sekundarnem trgu dosegla 2,99 %. Evrska srednja obrestna zamenjava je znašala 2,67 %, kar implicira kreditni pribitek v višini 32 bt. Ta ostaja razmeroma nizek v primerjavi z vrednostmi, ki jih je dosegel v preteklosti.

Slika 23: Gibanje 10-letne zahtevane donosnosti obveznic Republike Slovenije in njenega kreditnega pribitka nad 10-letno evrsko srednjo obrestno zamenjavo

Vir: Bloomberg, Ministrstvo za finance lastni izračuni, 22. 9. 2022.

Poroštva

Stanje poroštev Republike Slovenije na dan 30. 6. 2022 znaša 4.560 milijonov evrov, od tega stanje državnih poroštev za obveznosti finančnega sektorja (S. 12) 669 milijonov evrov. Ocena stanja poroštev Republike Slovenije konec leta 2022 do 2024 je narejena ob predpostavkah glede odplačil obstoječih in odobritve novih poroštev.

Tabela 7: Stanje poroštev v % BDP

	2022	2023	2024
Državna poroštva	9,8	9,0	9,2
od katerih: povezanih s finančnim sektorjem*	1,2	1,1	1,0

Opomba: *Skladno s klasifikacijo SKIS so vključene pravne osebe s SKIS oznako S.12.

Kvota novih poroštev se načrtuje z zakonom o izvrševanju proračuna. Za leto 2022 je v predlogu rebalansa predvidena kvota 1.600 milijonov evrov, predvsem za primer hitrega odzivanja države na razmere velike volatilnosti trgov z energijo in s tem povezanimi širšimi tveganji v preskrbi z energijo prebivalstva in gospodarstva Republike Slovenije. V predlogu zakona o izvrševanju proračuna 2023 je predvidena kvota 2.800 milijonov evrov in za 2024 1.500 milijonov evrov. Ločeno je za vsako leto določena kvota za poroštva SID banke, d. d. v višini 350 milijonov evrov.

V letu 2022 ni bilo izdanih državnih poroštev, sprejeti so bili trije poroštenvi zakoni, in sicer Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti iz naslova kreditov, najetih za zagotavljanje likvidnosti na organiziranih trgih električne energije ter emisijskih kuponov in obveznosti iz nakupa dodatnih količin zemeljskega plina izven trga Evropske Unije (Uradni list RS, št. 121/22, ZPKKEKP), s poroštvno kvoto 1.280 milijonov evrov, Zakon o stanovanjski jamstveni shemi za mlade (Uradni list RS, št. 54/22; ZSJSJSM), s skupnim zneskom jamstvenih kvot 300 milijonov evrov letno in Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS, d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za

financiranje avtocestnih projektov v višini do 392,44 milijona evrov (Uradni list RS, št. 54/22; ZPKFAP).

Za leto 2022 se ocenjuje možnost unovčitev državnih poroštev v višini 20 milijonov evrov, prav tako za leto 2023 in za leto 2024. Večina sredstev se ocenjuje za unovčitev poroštev izdanih na podlagi protikriznih ukrepov povezanih s COVID-19. Posebej se za obveznosti Panevropskega garancijskega sklada planira v letu 2022 1 milijon evrov, za leto 2023 5,4 milijonov evrov in za leto 2024 2,2 milijona evrov.

Priloga: Tabele Osnutka proračunskega načrta 2023, september 2022

Tabela 0a. Osnovne predpostavke mednarodnega okolja	2021	2022	2023
Kratkoročna obrestna mera (letno povprečje)	-0,5	0,2	2,0
Dolgoročna obrestna mera (letno povprečje)	0,1	1,6	2,1
Razmerje USD/€ (letno povprečje)	1,184	1,058	1,022
Nominalni efektivni tečaj	-0,02	-1,32	-0,29
Svetovna rast BDP (brez EU)			
Rast BDP v EU	5,4	3,2	0,5
Rast (relevantnih) izvoznih trgov	11,7	4,3	2,0
Svetovne količine uvoza razen EU			
Cena nafte (Brent, USD/sodček)	70,7	103,1	89,5

Vir: Jesenska napoved 2022 UMAR.

Tabela 0b. Glavne predpostavke	2021 (raven)	2022 (raven)	2023 (raven)
1. Zunanje okolje			
a. Cene blaga (ICŽP)	34,4	7,0	-4,0
b. Razponi nemških obveznic	+40bt (dec-jan)	+211bt (sept- jan)	
2. Fiskalna politika			
a. Neto posojanje / neto izposojanje S.13 (mio EUR)	-2.440	-2.182	-3.117
b. Bruto dolg države (mio EUR)	38.877	41.425	43.980
3. Monetarna politika / Finančni sektor / Predpostavke v zvezi z obrestnimi merami			
a. Obrestne mere			
i. Euribor	-0,5	-0,3 (jan-avg)	
ii. obrestna mera depozitov	0,12	0,04 (jan-jul)	
iii. obrestna mera za posojila	1,51	1,55 (jan-jul)	
iv. donosnost do dospelja 10-letnih državnih obveznic	0,09	1,65 (jan-avg)	
b. Razvoj depozitov	8,6	6,1 (jul yoy)	
c. Razvoj posojil	4,9	10,9 (jul yoy)	
d. Gibanja nedonosnih posojil	1,2	1,2 (jun)	
Demografski trendi			
a. Razvoj delovno sposobnega prebivalstva	1.255	1.246	1.237
b. Razmerje odvisnosti	35	36,1	37,3
Strukturne politike			

Vir: Jesenska napoved 2022 UMAR; Ministrstvo za finance.

Tabela 1a. Gospodarska rast in z njo povezani indikatorji	ESA koda	2021 (raven v mio EUR)	2021 (stopnja spremembe)	2022 (stopnja spremembe)	2023 (stopnja spremembe)
1. Realni BDP	B1*g		8,2	5,0	1,4
od tega:					
<i>~ se pripišejo k ocenjenemu vplivu skupnih proračunskih ukrepov za gospodarsko rast</i>					
2. Potencialni BDP			3,2	3,4	3,0
prispevki:					
- delo			1,3	1,4	1,1
- kapital			0,6	0,7	0,7
- skupna faktorska produktivnost			1,3	1,3	1,2
3. Nominalni BDP	B1*g	52.208	11,0	10,9	7,0
Komponente realnega BDP:					
4. Zasebna potrošnja	P.3	26.690	9,5	5,4	0,3
5. Končna potrošnja države	P.3	10.778	5,8	1,4	1,7
6. Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	10.619	13,7	6,5	2,5
7. Spremembe zalog in vrednostni predmeti (v % BDP)	P.52 + P.53	812	1,6	3,0	3,0
8. Izvoz proizvodov in storitev	P.6	43.662	14,5	5,0	2,5
9. Uvoz proizvodov in storitev	P.7	40.352	17,6	6,5	2,2
Prispevki k realni rasti BDP (v o.t.):					
10. Domača potrošnja		48.898	9,0	5,8	1,1
11. v tem: spremembe zalog in vrednostni predmeti	P.52 + P.53	812	0,4	1,4	0,1
12. Saldo izvoza in uvoza proizvodov in storitev	B.11	3.310	-0,8	-0,8	0,3

Vir: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022 UMAR; Ministrstvo za finance.

Tabela 1b. Cenovna gibanja (sprememba v %)	ESA koda	2021 (stopnja spremembe)	2022 (stopnja spremembe)	2023 (stopnja spremembe)	
1. Deflator BDP			2,6	5,7	5,4
2. Deflator zasebne potrošnje			3,5	10,9	6,0
3. ICŽP (povprečje leta) – indeks cen življenjskih potrebščin ¹			1,9	8,9	6,0
4. Deflator državne potrošnje			5,1	1,1	7,4
5. Deflator investicij v osnovna sredstva			5,3	14,0	3,7
6. Deflator izvoznih cen (blaga in storitev)			4,3	14,0	1,9
7. Deflator uvoznih cen (blaga in storitev)			6,6	19,2	2,0

Opomba: ¹ nacionalni indeks.

Vir: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022 UMAR.

Tabela 1c. Gibanja na trgu dela	ESA koda	2021 (raven)	2021 (stopnja spremembe)	2022 (stopnja spremembe)	2023 (stopnja spremembe)
1. Zaposlenost (osebe, 1000)		1.053	1,3	3,0	0,8
2. Zaposlenost (opravljene delovne ure, 1000)		1.677.697	5,4	4,8	1,2
3. St. brezposelnosti po anketi o delovni sili (%)		4,7	-5,6	-11,0	-1,4
4. Produktivnost dela, nominalno, (osebe, 1000)		49,6	9,6	7,7	6,2
5. Produktivnost dela, nominalno (opravljene delovne ure)		31,1	5,3	5,8	5,7
6. Sredstva za zaposlene (mio EUR)	D.1	27.543	9,2	7,1	7,2
7. Sredstva za zaposlene na zaposlenega (1000 EUR)		32.334	7,9	3,9	6,4

Vir: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022 UMAR.

Tabela 1d. Saldi po posameznih sektorjih	ESA koda	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
1. Neto posojanje / neto izposojanje glede na preostali svet	B.9 (S.1)	3,6		
od tega:				
- Saldo blaga in storitev		6,4	1,9	1,9
- Saldo primarnih dohodkov in tekočih transferjev		-2,6	-2,4	-2,4
- Saldo transferjev kapitala		0,2		
2. Neto posojanje/neto izposojanje zasebnega sektorja	B.9			
3. Neto posojanje/neto izposojanje sektorja država	EDP B.9	-4,7	-3,8	-5,0
4. Statistična razlika				

Vir: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022 UMAR.

Tabela 2a. Konsolidirana bilanca sektorja države	ESA koda	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
Primanjkljaj/presežek države po podsektorjih (B.9)				
1. Enote širše ravni države	S.13	-4,67	-3,77	-5,03
2. Enote centralne ravni države	S.1311	-5,13	-3,45	-5,05
3. Enote regionalne ravni države	S.1312			
4. Enote lokalne ravni države	S.1313	0,12	0,03	0,01
5. Skladi socialnega zavarovanja	S.1314	0,34	-0,34	0,01
6. Izdatki za obresti	EDP D.41	1,25	1,14	1,03
7. Primarni presežek/primanjkljaj		-3,42	-2,63	-4,00
8. Enkratni in drugi začasni ukrepi		0,0	-0,16	-0,32
8.a Enkratni ukrepi na strani prihodkov: sektor država		0,0	0,0	0,0
8.b Enkratni ukrepi na strani odhodkov: sektor država		0,0	-0,16	-0,32
9. Realna rast BDP (v %) (=1 v Tab. 1a)		8,21	4,99	1,44
10. Potencialna rast BDP (v %) (=2 v Tab. 1a)		3,16	3,37	3,04
Prispevki:				
- Dela		1,29	1,43	1,13
- Kapitala		0,55	0,68	0,69
- Skupna factorska produktivnost		1,31	1,26	1,22
11. Proizvodna vrzel (v % potencialnega BDP)		1,69	3,21	1,58
12. Ciklični proračunski del (v % potencialnega BDP)		0,8	1,5	0,7

13. Ciklično prilagojen saldo (1-12) (% potencialnega BDP)	-5,5	-5,3	-5,8
14. Ciklično prilagojen primarni saldo (13+6) (% potencialnega BDP)	-4,2	-4,1	-4,7
15. Strukturni saldo (13-8) (v % potencialnega BDP)	-5,4	-5,1	-5,4

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 2b. Dolg sektorja država	ESA koda	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
1. Raven bruto javnega dolga		71,5	71,0
2. Spremembe bruto dolga		-3,0	-0,5
Prispevki k spremembi bruto dolga:			
3. Primarni saldo		-2,6	-4,0
4. Izdatki za obresti	EDP D.41	1,1	1,0
5. Prilagoditve (SFA)		0,6	-0,9
od tega:			
- obračunski popravki			
- neto povečanje finančnih sredstev			
od tega:			
- prilivi iz privatizacije			
- vplivi vrednotenja in drugo			
p.m.: Implicitna obrestna mera		1,7	1,5
Druge relevantne spremenljivke:			
6. Stanje likvidnih denarnih sredstev		12,0	11,1
7. Neto dolg (7=1-6)		59,5	59,9
8. Odplačilo dolga (glavnice obveznic) po stanju na dan preteklega leta		2,1	2,3
9. Delež dolga v tuji valuti – po valutni zamenjavi (%)		0,1	0,1
10. Povprečni tehtani čas do dospelja (v letih)		10,0	9,5

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 2c. Stanje poroštev	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
Državna poročstva	9,0	9,8	9,0
od katerih: povezanih s finančnim sektorjem ¹	1,3	1,2	1,1

Opomba: ¹ Skladno s klasifikacijo SKIS so vključene pravne osebe s SKIS oznako S.12.

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 3. Napovedi na predpostavki nespremenjene politike	ESA koda	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
Sektor država (S13)				
1. Skupaj prihodki ob nespremenjeni politiki	TR	44,6	43,7	43,7
od tega:				
1.1 Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	13,1	13,3	13,0
1.2 Tekoči davki na dohodke in premoženje itn.	D.5	8,4	7,9	8,0
1.3 Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0
1.4 Prispevki za socialno varnost	D.61	16,8	16,0	15,9
1.5 Prihodki od lastnine	D.4	0,6	0,6	0,5
1.6 Drugi prihodki		5,7	5,9	6,3
p.m.: Davčno breme (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		38,4	37,3	36,9

Skupaj odhodki ob nespremenjeni politiki	TE	44,9	44,9	46,0
<i>od tega:</i>				
2.1 Sredstva za zaposlene	D.1	11,4	10,5	10,9
2.2 Vmesna potrošnja	P.2	6,2	6,0	6,0
2.3 Socialna nadomestila	D.62,D.63	18,1	17,7	17,6
od tega: socialni transferji brezposelnim		0,3	0,3	0,3
2.4 Izdatki za obresti	EDP D.41	1,2	1,1	1,0
2.5 Subvencije	D.3	0,9	1,0	0,9
2.6 Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	4,6	6,0	7,0
2.7 Kapitalski transferji, odhodki	D.9	0,4	0,5	0,6
2.8 Drugi odhodki		2,1	2,0	1,9

Opomba: V scenariju so izločeni načrtovani proti krizni ukrepi in učinek davčne reforme.
Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4a. Napovedi prihodkov in izdatkov sektorja država (po glavnih agregatih)	ESA koda	2021(% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
Sektor država (S13)				
1. Cilj za skupne prihodke	TR	44,6	43,5	43,5
<i>od tega:</i>				
1.1 Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	13,4	13,1	12,8
1.2 Tekoči davki na dohodke in premoženje	D.5	8,4	7,9	7,9
1.3 Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0
1.4 Prispevki za socialno varnost	D.61	16,8	16,0	15,9
1.5 Prihodki od lastnine	D.4	0,6	0,6	0,5
1.6 Drugi prihodki		5,7	5,8	6,3
p.m.: Davčno breme (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		38,4	37,0	36,6
2. Cilj za skupne odhodke	TE	49,3	47,3	48,5
<i>od tega:</i>				
2.1 Sredstva za zaposlene	D.1	12,7	11,2	11,2
2.2 Vmesna potrošnja	P.2	6,5	6,2	6,1
2.3 Socialna nadomestila	D.62, D.63	18,8	18,3	18,0
od tega: socialni transferji brezposelnim		0,3	0,3	0,3
2.4 Izdatki za obresti (=9 v Tab. 2.a)	EDP D.41	1,2	1,1	1,0
2.5 Subvencije	D.3	2,2	1,5	2,6
2.6 Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	4,7	6,0	7,0
2.7 Kapitalski transferji, odhodki	D.9	0,4	0,5	0,6
2.8 Drugi odhodki		2,8	2,4	1,9

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4b. Merilo rasti odhodkov	2021 (mio EUR)	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
1. Odhodki za programe EU, ki so popolnoma usklajeni s prihodki sredstev EU	457	0,88	1,22	1,71
1a. Od tega investicije v celoti vezane na prihodke iz EU proračuna	343	0,66	0,89	1,41
2. Ciklični odhodki za nadomestila za brezposelnost	42	0,08	0,03	-0,01
3. Učinki diskrecijskih ukrepov v zvezi s prihodki		0,00	-0,29	-0,10
4. Povečanje prihodkov, ki jih ureja zakon				

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4c.i. Izdatki sektorja država po funkciji (izobraževanje, zdravstvo in zaposlovanje)	2022 (% BDP)	2022 (mio EUR)	2023 (% BDP)	2023 (mio EUR)
Izobraževanje	5,8	3.337,5	5,9	3.665,1
Zdravstveno varstvo	7,4	4.275,4	7,6	4.693,1
Zaposlovanje*				

*Opomba: Ni ocene na podrobni ravni.

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4c.ii. Izdatki sektorja država po funkciji	COFOG koda	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
1. Javna uprava	1	5,4	5,6	5,8
2. Obramba	2	1,0	1,2	1,3
3. Javni red in varnost	3	1,7	1,8	1,8
4. Ekonomske dejavnosti	4	8,1	7,1	7,3
5. Varstvo okolja	5	0,6	0,7	0,7
6. Stanovanjske dejavnosti in urejanje okolja	6	0,6	0,4	0,5
7. Zdravstvo	7	7,9	7,4	7,6
8. Rekreativna, kultura in religija	8	1,5	1,2	1,2
9. Izobraževanje	9	5,7	5,8	5,9
10. Socialna zaščita	10	18,7	16,1	16,5
11. Skupaj izdatki države (=2 v Tab. 4a)	TE	51,2	47,3	48,5

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 5a: Diskrecijski ukrepi po metodologiji ESA 2010

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovan)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
Ukrepi na strani prihodkov države								
UKREPI NA DAVČNEM PODROČJU	Spremembe Zakona o dohodnini	D.51	Sprejet	0,0	0,00	-0,29	0,19	0,10
	Neobračunane in neplačane akontacije od dohodka iz dejavnosti in DDPO; odlog plačila davkov (dohodnina, DDPO)	D.51	Sprejet	0,43	-0,78	0,32	0,03	0,00
UKREPI NA DAVČNEM PODROČJU (COVID)	Odlog plačila davkov (DDV, trošarine)	D.21	Sprejet	0,36	-0,56	0,11	0,09	0,00
	Oprostitev plačila za vodno pravico; oprostitev plačila vodnega povračila; gojiteljem vodnih organizmov znižanje plačila vodnega povračila v višini 40% od celotne vrednosti; 50% znižanje davčne osnove katastrskega dohodka ter 65% osnove tržnih prihodkov (panj)	D.29	Sprejet	0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00
Ukrepi na strani izdatkov države								
UKREPI NA PODROČJU DELA IN PRISPEVKOV (COVID)	Povračila prispevkov za PIZ (financiranje prispevkov za socialno varnost s strani državnega proračuna za vse delavce na čakanju, ki niso delali zaradi višje sile, oziroma za vse zaposlene, ki so med epidemijo delali); povračila nadomestil OZZ in nadomestila plače za čakanje na delo, odrejena karantena (zasebniki); subvencioniran del minimalne plače in delovnega časa (skrajšani del. čas); povračila kratke bolniške odsotnosti; nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela zaradi sobivanja (nege ožjega družinskega člana)	D.3	Sprejet	2,18	-1,63	-0,44	-0,09	-0,01

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovani)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
	Mesečni temeljni dohodek samozaposlenim, družbenikom, kmetom in verskim uslužbencem; povračilo izgubljenega dohodka - uveljavljanje denarnih pravic kmetov in samozaposlenih v karanteni, ter povračila prispevkov za PIZ (kmetje, družbeniki)	D.62	Sprejet	0,34	0,03	-0,37	0,00	0,00
	Interventni ukrep povračila nadomestila plače - odrejena karantena; povračila kratke bolniške odsotnosti; skrajšani delovni čas	D.1	Sprejet	0,01	0,00	0,01	-0,01	0,00
UKREPI GOSPODARSTVA, TURIZMA IN KMETIJSTVA (COVID)	Pomoč v obliki delnega povračila nekritih fiksnih stroškov	D.3	Sprejet	0,34	-0,06	-0,28	0,00	0,00
	Krizni dodatek za zaposlene; finančno nadomestilo zaradi izpada dohodkov (pridelovalcem, v kmetijstvu); podpore tržne ureditve za vino; pomoč prevoznikom (nadomestila za izpad prihodkov); pokrivanje obratovalnih stroškov letališča; pomoč gospodarskim subjektom za izvedbo hitrih testov; plačilo stroškov ravnanja z odpadno embalažo, povračila stroškov organizacije srečanj in dogodkov; sofinanciranje upravljavcev žičniških naprav in smučišč; pomoč delodajalcem za financiranje regresa za letni dopust idr.	D.3	Sprejet	0,13	0,03	-0,16	0,00	0,00
	Turistični boni (bon 2020 in bon21)	D.75	Sprejet	0,27	0,20	-0,31	-0,16	0,00
	Spodbujanje podjetništva, razvoj internacionalizacije, razvoj turizma (EU in slovenska udeležba); naložbe podjetij v raziskave, razvoj in inovacije idr.	D.3+ P.51	Sprejet	0,09	-0,01	-0,06	-0,01	0,00
	Sredstva za garancije za bančne kredite - podjetja, ki jih je sedanja kriza najbolj prizadela, lahko koristijo posebna posojila Slovenskega podjetniškega sklada z državnim jamstvom	D.73	Sprejet	0,00	0,06	-0,06	0,00	0,00
	Povračilo izvajalcem zaradi izpada opravljanja zdravstvene dejavnosti - koncesionarji; uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom COVID-19 - koncesionarji	D.3	Sprejet	0,03	0,02	-0,04	0,00	0,00
UKREPI S PODROČJA ZDRAVSTVA (COVID)	Povračilo izvajalcem zaradi izpada opravljanja zdravstvene dejavnosti; kritje izpada prihodkov zaradi nezasedenih kapacitet in kritje najema dodatnih prostorov; ter ostalo (skupaj z covid rezervo tip 208) za skrajšanje čakalnih vrst, dostop do zdrav. storitev idr.	D.75	Sprejet	0,22	-0,16	0,04	-0,10	0,00
	Obvladovanje epidemije, financiranje zalog ZRSBR; zaščitna medicinska in varovalna oprema; nastanitve in prevozi; testiranja za COVID-19; stroški testov; izvajanje mikrobioloških preiskav; izvajanje javne službe na NIJZ; uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom COVID-19; nujni operativni center za epidemiološke preiskave, podaljšanja bolnišnična obravnava in zdravljenje s kisikom, idr.	P.2	Sprejet/načrtovani	0,27	0,04	-0,13	-0,11	-0,05
	Zagotavljanje sredstev ZZS - 67.č člen ZIPRS2021; cepljenje proti COVID-19, idr.	D.63	Sprejet	0,10	0,00	0,00	0,00	-0,08
	Zagotavljanje sredstev ZZS (cepljenje proti COVID-19)	D.73	Sprejet	0,00	0,05	-0,04	-0,01	0,00
	Dodatni zdravstveni programi; skrajšanje čakalnih vrst; razpisi v zdravstvu; financiranje dodatnih kadrov v SVZ; zagotavljanje sredstev ZZS (izolacija); zdravstvena infrastruktura; odstop od Zakona o sistemu plač v javnem sektorju; dodatek za prerazporeditve in povečan obseg dela in dodatki za delo s pacienti, NIJZ -	D.1	Sprejet/načrtovani	0,01	0,02	0,55	-0,43	-0,11

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovana)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
	koordinacijska strokovna skupina, ambulanta za neopredeljene paciente							
	Obvladovanje epidemije; kritje izpada prihodkov zaradi nezasedenih kapacitet izvajalcem soc. varstvenih storitev v javni mreži; financiranje dodatnih kadrov v SVZ; stroški testiranja in samotestiranja	D.3	Sprejet	0,00	0,07	0,00	-0,08	0,00
	Medicinska in varovalna oprema; sredstva za zdravstvene kapacitete - COVID-19; zdravstvena infrastruktura - COVID-19, testiranje / mikrobiološke preiskave na virus SARS-CoV-2	P.51	Sprejet	0,03	0,02	-0,05	-0,01	0,00
	Cepiva - COVID-19 in ostalo	D.74 + D.75	Sprejet	0,00	0,13	-0,04	-0,10	0,00
UKREPI NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA (COVID)	Solidarnostni dodatek upokojemcem; dodatki za ranljive skupine (enkratni solidarnostni dodatek za brezposelne osebe; povečan znesek dodatka za velike družine; solidarnostni dodatki za otroke, novorojence, študente doma in v tujini ter druge ranljive skupine); začasno denarno nadomestilo plače zaradi izgube zaposlitve; pomoč izvajalcem institucionalnega varstva; pomoč izvajalcem storitve pomoč družini na domu; socialna vključenost in zmanjšanje tveganja revščine idr.	D.62 + D.63	Sprejet	0,42	-0,22	-0,19	-0,01	0,00
UKREPI NA PODROČJU PLAČ IN NAGRAJEVANJA (COVID)	Dodatki za delo v nevarnih razmerah (nagrajevanje zaposlenih po 71. čl. ZIUZEOP in dodatki po 123. čl. in 125. čl. ZIUOPDVE); dodatki za neposredno delo s COVID pacienti (dodatek pri delu z obolelimi; dodatki študentom; dodatki uslužbencem na delovnih mestih plačne skupine J v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva), idr.	D.1	Sprejet	0,61	0,63	-1,21	-0,03	0,00
	Dodatki za delo v nevarnih razmerah (dodatki po 71. čl. ZIUZEOP - koncesionarji; dodatki po 123. čl. ZIUOPDVE - zasebni izvajalci)	D.3	Sprejet	0,03	0,07	-0,10	0,00	0,00
OSTALI (COVID) UKREPI (POMOČ JAVNEMU SEKTORJU: VRTCI, DIJAŠKI IN ŠTUDENTSKI DOMOVI, GASILCI, ŠPORTNE ORGANIZACIJE IDR.)	Sofinanciranje zaščite in reševanja lokalnim skupnostim (občinam se zagotovi sredstva za poplačilo dela nastalih stroškov na področju zaščite, reševanja in pomoči v času epidemije / po PKP zakonodaji), idr.	P.2	Sprejet	0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00
	Hitri antigeni testi za pravne ali fizične osebe javnega ali zasebnega prava	D.3	Načrtovana	0,00	0,00	0,02	-0,02	0,00
	Pokrivanje izpada plačil staršev za vrtce (tudi zasebne vrtce); topli obroki za učence in dijake	D.62 + D.63	Sprejet	0,02	0,01	-0,03	0,00	0,00
	Pokrivanje izpada javnih storitev (izvajalci javnih služb, ki v času trajanja epidemije ne izvajajo javnih storitev, teh uporabnikom ne zaračunavajo); nadomestila izvajalcu prevoza potnikov - železniški promet; financiranje zasebnih vrtcev; pokrivanje omejenega obsega storitev dijaških domov; pokrivanje izpada prihodkov v študentskih domovih, in ostalo: humanitarna pomoč, donacije, pomoč športnim zvezam za izvedbo hitrih testov; sofinanciranje prostovoljnih gasilskih društev, denarna odškodnina zaradi škode, nastale zaradi cepljenja s cepivom proti COVID-19 idr.	D.73 + D.74 + D.75	Sprejet/načrtovana	0,08	-0,01	-0,07	0,00	0,00
	Obvladovanje epidemije, zaščitna oprema, financiranje IKT, IKT-infrastruktura, investicije idr.	P.51	Sprejet	0,02	0,02	-0,03	0,00	0,00
DRUGI ZAČASNI IN ENKRAT	Ukrajinska kriza / zagotavljanje pravic in socialna zaščita oseb iz Ukrajine	D.63	Sprejet	0,00	0,00	0,05	-0,05	0,00
	Ukrajinska kriza / zagotavljanje pravic in socialna zaščita oseb iz Ukrajine	D.63	Sprejet	0,00	0,00	0,00	0,01	-0,01

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovano)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
	Ukrajinska kriza / vključevanje otrok v izobraževalne in socialne ustanove	D.1	Sprejet	0,00	0,00	0,02	-0,02	0,00
	Ukrajinska kriza / vključevanje otrok v izobraževalne in socialne ustanove	D.1	Sprejet	0,00	0,00	0,00	0,02	-0,02
	Ukrajinska kriza / humanitarna pomoč	D.74	Sprejet	0,00	0,00	0,01	-0,01	0,00
	Stabilizacija zdravstva / zaposlovanje (MZ, NIJZ), skrajšanje čakalnih vrst, povečan obseg programov / primarna raven JZ	D.1	Sprejet	0,00	0,00	0,03	-0,03	0,00
	Stabilizacija zdravstva / zaposlovanje (MZ, NIJZ), skrajšanje čakalnih vrst, povečan obseg programov	D.1	Sprejet	0,00	0,00	0,00	0,15	-0,15
	Stabilizacija zdravstva / zaposlovanje (MZ, NIJZ), skrajšanje čakalnih vrst, povečan obseg programov	D.1	Sprejet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05
	Sredstva za kritje škode in posledic požara na Krasu	D.75	Sprejet	0,00	0,00	0,05	-0,05	0,00
	T2 tožba	D.9	Načrtovano	0,00	0,00	0,00	0,09	-0,09
	Denacionalizacija	D.9	Načrtovano	0,00	0,00	0,00	0,03	-0,03
	Sklad za obrtnike in podjetnike	D.9	Načrtovano	0,00	0,00	0,00	0,02	-0,02

Vir: Ministrstvo za finance; lastni izračuni.

Tabela 5b: Diskrecijski ukrepi po ESA 2010 metodologiji – energetska kriza in druginja

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovano)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)		
				2022	2023	2024
Ukrepi na strani prihodkov države						
UKREPI NA DAVČNEM PODROČJU	Dajatev CO2 znižana na 0 za naftne derivate	D.21	Sprejet	-0,02	0,02	0,00
	Dajatev URE znižana na 0 za naftne derivate	P.131	Sprejet	0,00	0,00	0,00
	Trošarine za energente se znižajo za 50%	D.21	Sprejet	-0,17	0,17	0,00
	Znižanje DDV stopenj za določene energente na 9,5%	D.21	Sprejet			
				-0,07	-0,08	0,15
Ukrepi na strani izdatkov države						
UKREPI NA PODROČJU GOSPODARSTVA	Finančna nadomestila kmet, čebel. In gospodarstvu, pomoč gospodarskim subjektom zaradi visokih cen energentov / krotenje inflacije oz. za pokrivanje izgub energetskih podjetij	D.3	Sprejet/Načrtovano			
				0,26	1,45	-1,71
	Finančna pomoč gospodarstvu in kmetijstvu / odkup žita	D.3	Sprejet			
				0,02	-0,02	0,00
UKREPI ZA GOSPODINJSTVA IN POSAMEZNIKE	Draginjski dodatek / podvojen otroški dodatek	D.62	Sprejet			
				0,07	-0,04	-0,03
	Draginjski dodatek in druga finančna nadomestila za najbolj ranljive skupine	D.62	Sprejet/Načrtovano			
				0,05	0,20	-0,24
	Finančno nadomestilo za prehrano, pomoč kmetom, nadomestilo za kmetijsko mehanizacijo zaradi visokih cen energije	D.62	Sprejet			
				0,09	-0,09	0,00
	Energetski vavčerji in dodatki posameznikom	D.62	Sprejet			
				0,05	-0,05	0,00
	Energetski vavčerji za fizične upravičence	D.62	Sprejet			
				0,16	-0,16	0,00
UKREPI SKUPAJ - prihodki				-0,27	0,12	0,15
UKREPI SKUPAJ - odhodki				0,70	1,28	-1,99

Vir: Ministrstvo za finance; lastni izračuni.

Tabela 6. Primerjava s predhodnimi napovedmi PS	ESA koda	2021 (% BDP)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)
<i>Ciljni saldo sektorja države (S.13)</i>				
Program stabilnosti	EDP B.9	n.p	n.p	n.p
Osnutek proračunskega načrta	EDP B.9	-4,7	-3,8	-5,0
Razlika		n.p	n.p	n.p
<i>Napovedi salda sektorja države (S.13) ob nespremenjeni politiki</i>				
Program stabilnosti	EDP B.9	-5,2	-4,1	-3,0
Osnutek proračunskega načrta	EDP B.9	-0,3	-1,2	-2,3
Razlika		4,9	2,9	0,7

Vir: SURS; Ministrstvo za finance.

Tabela 7: Ukrepi Osnutka proračunskega načrta 2023, ki naslavljajo Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovenije za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovenije za leto 2022

CSR 1:		Naslavljanje
v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnostjo politike, ob upoštevanju nadaljnječasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine;	<p>Spremembe dohodninskega zakona bodo zaustavile zviševanje splošne olajšave z namenom, da se zagotovijo javnofinančna sredstva za ukrepe povezane z draginjo, ki se že izvajajo in se še bodo ter se hkrati ne ogrozijo temelji javnofinančne stabilnosti v prihodnjih letih.</p> <p>Z namenom zagotavljanja višje socialne varnosti socialno ogroženih družin z otroci, kot najbolj ranljivih skupin prebivalstva Slovenije, katerih materialno stanje se zaradi splošne rasti cen poslabšuje, bodo družine z otroki, ki so upravičene do otroškega dodatka, tri mesece prejele draginjski dodatek.</p> <p>Zakon o začasnih ukrepih za odpravo posledic draginje za najbolj ranljive skupine prebivalstva (ZZOUPD) gospodinjstvom z nizkimi dohodki namenja enkratni energetski dodatek (dodatek) v višini 200 evrov, pri čemer se višina dodatka viša glede na število otrok v gospodinjstvu. Dodatek bodo prejeli posamezniki in gospodinjstva z nizkimi dohodki, in sicer prejemniki denarne socialne pomoči (DSP) in varstvenega dodatka (VD) ter invalidi.</p> <p>Sprejet je bil Zakon o interventnih ukrepih v vzgoji in izobraževanju za šolsko leto 2022/2023 (6. 10. 2022), katerega namen je, da se zamrznejo cene malic, oskrbnin in stroški bivanja v študentskih domovih, razlika pa se pokrije iz proračuna. Z zakonom se želi preprečiti socialno stisko učencev in dijakov ter njihovih družin. Ukrepi naj bi veljali od 1. 9. 2022 do 31. 8. 2023.</p>	Ukrepi naslavljajo priporočila

<p>je pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram;</p>	<p>Po sprejemu priporočil, so se razmere spremenila, saj se je negotovost povečala. Država je za te namene že ukrepala in tudi načrtuje nove ukrepe. Ukrepi se zrcalijo v rebalansu proračuna 2022 in predlogu proračuna za leto 2023.</p>	
<p>razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetska varnost, ob upoštevanju pobude REPower EU, med drugim tudi z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev Unije;</p>	<p>Zavod RS za zaposlovanje je avgusta 2022 objavil javno povabilo delodajalcem za izvedbo programa Zelena delovna mesta. Namen javnega povabila je spodbujanje delodajalcev k zaposlovanju brezposelnih oseb na zelenih delovnih mestih za nedoločen čas. Delodajalci lahko pridobijo subvencijo za zaposlitev brezposelnih, ki so prijavljeni v evidenci brezposelnih.</p> <p>Septembra 2022 je bil Zakon o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (ZUOKPOE) (Uradni list RS, št. 121/22), ki med drugim določa, da mora gospodarska družba, v kateri ima država ali lokalna skupnost kapitalsko naložbo, ko investira v nove projekte za proizvodnjo električne energije iz sončne energije, ki so enaki ali večji od 250 kW inštalirane moči, mora oblikovati skupnost na področju energije iz obnovljivih virov energije ali skupnostno samooskrbo v skladu z zakonom, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije (v nadaljnjem besedilu: skupnostna samooskrba), ter vsaj 25 % delež letno proizvedene električne energije iz skupnostne samooskrbe brezplačno nameniti oskrbi gospodinjskih odjemalcev v Republiki Sloveniji, če gre za družbo, v kateri ima kapitalsko naložbo država, oziroma gospodinjskim odjemalcem na območju lokalne skupnosti, če gre za družbo, v kateri ima kapitalsko naložbo lokalna skupnost.</p> <p>Vlada je v septembru 2022 sprejela Dolgoročni časovni načrt za doseganje ciljev spodbujanja proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije za pet let. Dokument predvideva, da se bo v letu 2022 za izplačevanje podpor implementaciji uporabe OVE porabilo 110 milijonov evrov. V letu 2023 so načrtovani novi izdatki, in sicer za naložbeno pomoč po novo zastavljeni shemi za samooskrbo ter za neposredno podporo proizvodnim napravam iz OVE do 500 kW moči.</p> <p>Prav tako so v okviru Načrta za okrevanje in odpornost že v pripravi javni razpisi za naložbe v učinkovito rabo in obnovljive</p>	

	vire energije , in sicer za energetske prenove javnih stavb, za nadgradnjo distribucijskega omrežja in za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov.	
si za obdobje po letu 2023 prizadeva za fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev;	V skladu s predlogom Odloka o spremembah Odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024 vlada načrtuje v letu 2024 znižanje primanjkljaja sektorja države pod 3 % BDP.	
zagotovi dolgoročno javnofinančno vzdržnost sistemov zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe;	Strukturne spremembe na tem področju bodo naslavljale tudi dolgoročno javnofinančno vzdržnost, in sicer ukrepi naslavljajo predvsem učinkovitost izvajanja storitev, pa tudi posodobitev modelov izračunavanja cen.	
vede izravnalne ukrepe za dokončanje prehoda z obdavčitve dela, vključno s ponovnim uravnoteženjem v smeri bolj zelenih in rasti prijaznejših davkov;	Spremembe dohodninskega zakona v letu 2023. - splošna olajšava 5.000 EUR; - meja skupnega dohodka za upravičenost do dodatne splošne olajšave, ki jo koristijo zavezanci z nižjimi dohodki, se bo zvišala na višino 16.000 EUR. - uvedena olajšava za mlade za dohodke iz delovnega razmerja do 29. leta starosti v višini 1.000 EUR; - najvišja stopnja dohodninskega razreda se bo zvišala s 45 % na 50 %; - odpravljen obvezen mehanizem avtomatičnega usklajevanja višin neto zneskov olajšav in neto davčnih osnov ter bo uveden spremenjen mehanizem usklajevanja; - stopnja davka za oddajanje premoženja v najem postavljena na nivo iz leta 2019 (zvišanje s 15 % na 25 %, ob ohranitvi normiranih odhodkov v višini 10 %); - uvedena omejitev ugodne davčne obravnave za izplačila plače delavcem iz naslova poslovne uspešnosti, kjer bo omejitev ostala na povprečni mesečni plači v Republiki Sloveniji; - uvrščena tudi prevetritev sistema »normirancev«.	
CSR 2:		
nadaljuje izvajanje svojega načrta za okrevalnost in odpornost v skladu z mejniki in cilji, določenimi v Izvedbenem sklepu Sveta z dne 28. julija 2021; predloži programske dokumente kohezijske politike za obdobje 2021–2027, da se zaključijo pogajanja s Komisijo, in nato začne njihovo izvajanje;	Urad vlade za okrevalnost in odpornost je na podlagi nacionalne uredbe sprejel izvedbene dokumente (smernice, priročnike, strategijo za boj proti goljufijam) ter vzpostavil informacijsko podporo za izvajanje načrta, ki se bo po potrebi še nadgrajevala. Za namen finančnega izvajanja in spremljanja načrta ter za spremljanje mejnikov/ ciljev je koordinacijski organ vzpostavil ustrezne aplikacije in IT podporo.	Ukrepi naslavljajo priporočila

	<p>Koordinacijski organ v okviru svojih nalog redno spremlja izvajanje mejnikov/ ciljev in usmerja delo nosilnih organov. S ciljem učinkovitega izvajanja načrta je z nosilnimi organi izvedel šest skupnih virtualnih srečanj. Prav tako so bili s posameznimi deležniki izvedeni številni individualni sestanki.</p> <p>Slovenija je septembra 2021 prejela predplačilo v vrednosti 231 milijonov evrov oziroma 13 % celotne sprva predvidene maksimalne alokacije v višini nekaj manj kot 1,8 milijarde evrov.</p> <p>Pripravlja se prvi finančni zahtevek. V okviru prvega obroka nepovratnih sredstev je izpoljenih 12¹¹ mejnikov, ki so bili v strokovnem dialogu s Komisijo ocenjeni pozitivno.</p> <p>Za prvi zahtevek je Slovenija izpolnila naslednje zaveze: sprejeta je Strategija digitalne transformacije, objavljen je bil razpis za nov projekt v zvezi z oblakom naslednje generacije, začeli so veljati Zakon o spodbujanju investicij z namenom spodbujanja zelenega prehoda, Zakon o javnem naročanju, Zakon o oblikah alternativnih investicijskih skladov, Zakon o debirokratizaciji in Uredba o razvojnih spodbudah za turizem, ustanovljen je bil Svet za razvoj informatike v državni upravi ter vzpostavljen je bil nacionalni model spremljanja kakovosti v dolgotrajni oskrbi.</p> <p>Sporazum o partnerstvu med Republiko Slovenijo in Evropsko komisijo je bil podpisan konec septembra 2022. Z odobritvijo in podpisom sporazuma je Sloveniji na voljo 3,26 milijarde evrov evropskih sredstev v prihodnjem programskem obdobju 2021-2027.</p>	
CSR 3:		
<p>diverzificira uvoz fosilnih goriv in zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv s pospeševanjem uvajanja obnovljivih virov energije, zlasti z nadaljnjo poenostavitvijo postopkov za izdajo dovoljenj in krepitevijo distribucijskega omrežja električne energije;</p>	<p>S 1. 6. 2022 sta se začela uporabljati nov Gradbeni zakon in nov Zakon o urejanju prostora, ki vsebujeta določbe, s katerimi se nekateri postopki načrtovanja in dovoljevanja pohitrijo. Za izvajanje zakonov so bili sprejeti tudi nekateri podzakonski akti (Pravilnik o začasnih objektih, Uredba o razvrščanju objektov) mnogi pa so v različnih fazah priprave in dobo sprejeti v naslednjih šestih mesecih.</p>	<p>Ukrepi naslavljajo priporočila</p>

¹¹ Komisija je zaradi neskladnosti besedila izvedbenega sklepa z načrtom prilagodila nabor mejnikov prvega obroka nepovratnih sredstev. Prvi obrok za nepovratna sredstva s 1. julijem 2022 (popravek priloge 1 izvedbenega sklepa) vključuje 12 mejnikov in ne 13, kot je bilo zapisano v prvotni verziji priloge 1. Mejnik "Začetek veljavnosti sprememb Stanovanjskega zakona" je prestavljen v prvi obrok povratnih sredstev. Mejnik je že dosežen.

	<p>Dne 7.8.2022 je stopil v veljavo Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21, 189/21 in 121/22 – ZUOKPOE), ki ureja izvajanje politike države in občin na področju rabe obnovljivih virov energije, določa zavezujoči cilj za delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi v Republiki Sloveniji ter ukrepe za doseganje tega cilja in načine njihovega financiranja, ureja potrdila o izvoru energije, samooskrbo z električno energijo iz obnovljivih virov, uporabo energije iz obnovljivih virov in odvečne toplote v sektorju ogrevanja in hlajenja in sektorju prometa ter obveščanje in usposabljanje inštalaterjev.</p> <p>Del tega zakona je tudi vzpostavitev kontaktne točke, za katero je bil dne 26.4.2022 sprejet tudi podzakonski akt. Kontaktna točka je namenjena hitrejšemu in enostavnejšemu pridobivanju soglasij za postavitev naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov.</p> <p>Zakon z letom 2023 uvaja omejitve pri projektiranju in vgradnji kotlov na kurilno olje, mazut in premog.</p> <p>Dne 13.11.2021 je stopil v veljavo Zakon o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21), ki med drugi ureja tudi vlaganja v distribucijsko omrežje za namene večje integracije razpršenih proizvodnih naprav električne iz obnovljivih virov.</p> <p>Ministrstvo za infrastrukturo je v septembru 2022 v javno obravnavo posredovalo predlog Zakona o umeščanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (OVE), ki bo v teh ključnih obdobjih ustrezno naslovil področje umeščanja OVE v prostor. Zakon ureja posebnosti prostorskega načrtovanja in dovoljevanja naprav, ki proizvajajo električno energijo z izrabo OVE, vključno s tehnično opremo, potrebno za njihovo delovanje, napravami za shranjevanje energije in priključki na omrežje.</p>	
<p>poveča izvajanje ukrepov za energijsko učinkovitost, zlasti v gradbenem sektorju, elektrifikacijo prometnega sektorja ter zagotovi zadostne zmogljivosti energetske infrastrukture in medsebojnih povezav.</p>	<p>4. 6. 2022 je začel veljati nov Pravilnik o učinkoviti rabi energije, ki zagotavlja gradnjo skoraj nič energijskih stavb.</p> <p>Dne 13.11.2021 je stopil v veljavo Zakon o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21), ki med drugi ureja tudi vlaganja v distribucijsko omrežje za namene večje integracije polnilnic za</p>	

	<p>električna vozila in naraščajoče rabe toplotnih črpalk.</p> <p>7.11.2020 je stopil v veljavo Zakon o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20), ki med drugim z letom 2022 predpisuje obvezno vgradnjo delilnikov toplote z daljinskim odčitavanjem in mesečnim obveščanjem odjemalcev o porabi toplote. Zakon tudi predpisuje, da morajo biti vse nove stavbe skoraj ničenergijske in morajo zagotavljati polnilna mesta za električna vozila, nadgrajuje pa tudi zahteve po energetski učinkovitosti sistemov oskrbe z energijo, še posebej sistemov daljinskega ogrevanja.</p>	
--	---	--

Tabela 8: Izdana poročstva v 2020/2021

	Zakonska podlaga	Datum sprejetja zakona	Najvišji možni znesek pogojnih obveznost (% v BDP)	Porabljena kvota (% v BDP)
Kot odgovor na COVID-19	Zakon o poročstvu Republike Slovenije v Evropskem instrumentu za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE) po izbruhu COVID-19 (ZPEIPUTB)	29/05/2020	0,2%	0,2%
	Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE)	28/04/2020	3,5%	0,1%
	Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)	02/04/2020	0,3%	0,1%
	Zakon o jamstvu Republike Slovenije v Panevropskem garancijskem skladu (ZJPGS)	03/03/2021	0,1%	0,1%
	Skupaj			4,1%
Ostalo	Zakon o poročstvu Republike Slovenije za obveznosti iz naslova kreditov, najetih za zagotavljanje likvidnosti na organiziranih trgih električne energije ter emisijskih kuponov in obveznosti iz nakupa dodatnih količin zemeljskega plina izven trga Evropske Unije (Uradni list RS, št. 121/22; ZPKKEKP)	13/09/2022	2,2%	2,2%
	Zakon o stanovanjski jamstveni shemi za mlade (Uradni list RS, št. 54/22; ZSJSM)	06/04/2022	0,5%	0,0%
	Zakon o poročstvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS, d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za financiranje avtocestnih projektov v višini do 392,44 milijona eurov (Uradni list RS, št. 54/22; ZPKFAP)	06/04/2022	0,7%	0,0%
	Skupaj			3,4%

SKUPAJ	7,5%	2,8%
---------------	-------------	-------------

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 9: Vpliv NOO na projekcije – NEPOVRATNA SREDSTVA

Prihodki od nepovratnih sredstev RRF (v % BDP)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
SREDSTVA RRF, vključena v napovedi prihodkov*		0,21	0,26	0,63	0,51	0,70	0,44
Denarna izplačila nepovratnih sredstev RRF iz EU		0,22	0,22	0,63	0,51	0,46	0,70
Odhodki financirani iz nepovratnih sredstev RRF (v % BDP)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sredstva za zaposlene D.1		0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Vmesna potrošnja P.2		0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00
Socialna plačila D.62+D.632							
Odhodki za obresti D.41							
Subvencije, plačljive D.3		0,00	0,05	0,12	0,07	0,12	0,12
Tekoči transferji D.7							
SKUPAJ TEKOČI ODHODKI		0,00	0,05	0,14	0,10	0,13	0,13
Bruto investicije v osnovna sredstva P.51g		0,21	0,20	0,46	0,51	0,56	0,26
Kapitalski transferji D.9							
SKUPAJ KAPITALSKI ODHODKI		0,21	0,20	0,46	0,51	0,56	0,26
Drugi stroški, financirani iz nepovratnih sredstev RRF (v % BDP) ¹²							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Zmanjšanje davčnih prihodkov							
Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke							
Finančne transakcije							

*Opomba: podatki vključeni v ESA.

Vir: Ministrstvo za finance.

¹² Zajema stroške, ki v nacionalnih računih niso prikazani kot izdatki.

Tabela 10: Vpliv NOO na projekcije – POSOJILA

Prihodki od povratnih sredstev RRF (v % BDP)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Izplačila RRF POSOJIL iz EU**		0,00	0,00	0,00	0,21	0,54	0,28
Povračila RRF POSOJIL EU		n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Odhodki financirani s posojili RRF (v % BDP)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sredstva za zaposlene D.1		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vmesna potrošnja P.2		0,00	0,00	0,00	0,02	0,05	0,01
Socialna plačila D.62+D.632							
Odhodki za obresti D.41							
Subvencije, plačljive D.3		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tekoči transferji D.7							
SKUPAJ TEKOČI ODHODKI		0,00	0,00	0,00	0,02	0,05	0,01
Bruto investicije v osnovna sredstva P.51g		0,00	0,01	0,02	0,09	0,50	0,31
Kapitalski transferji D.9							
SKUPAJ KAPITALSKI ODHODKI		0,00	0,01	0,02	0,09	0,50	0,31
Drugi stroški, financirani s posojili RRF (v % BDP) ¹³							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Zmanjšanje davčnih prihodkov							
Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke							
Finančne transakcije							

*Opomba: Podrobnosti posojila še niso določena.

Vir: Ministrstvo za finance.

¹³ Zajema stroške, ki v nacionalnih računih niso prikazani kot izdatki.